

Johannis Spindleri,

Profesforis Gymnastici

TRACTATUM LOGI-
CORUM

COMPENDIUM,

pro

Scholis trivialibus

inclyti Ducatus Saxo-Coburgici,

Jussu

Dnn. SUPERIORUM

adornatum

ab

Ipso auctore.

COBURGI

Typis Ducalibus

&

Sumptibus Viduæ Gruberianæ,

Anno M. DC. LV.

BSB
MÜNCHEN

07/97/129

Compendij Tractatum Logicorum

P R O O E M I U M,

De Natura Logicae.

Quid est Logica?

Logica est disciplina mentem hominis in rerum cognitione & veritatis investigatione ita dirigens, ut modum & rationem rectè eam in omni materia eruendi & in lucem protrahendi commonstret.

Quot sunt ejus partes?

Tres: *Prima* est, quæ primam dirigic mentis nostræ operationem, in terminorum simplicium apprehensione consistentem: *secunda*, quæ secundam, consistentem scil. in eorundem compositione: *tertia*, quæ tertiam regulatur, quæ in ratiocinatione ex compositis consistit.

A 2

TF

==

==

==

==

==

==

TRACTATUS I.

*De Terminis propositionum.**Quid est propositio?*

Propositio est oratio affirmans, vel negans aliquid de aliquo. ut, *homo est rationalis*, ubi *rationale* affirmatur de *homine*.

Quot sunt ejus partes?

Tres : subjectum, prædicatum & copula.

Quid est subjectum?

Subjectum est, de quo aliquid affirmatur, vel negatur.

Quid est prædicatum?

Prædicatum est, quod de aliquo affirmatur, vel negatur.

Quid est copula?

Copula est verbum conjungens prædicatum cum subjecto. ut, in allata enunciatione : *homo est rationalis*, *homo* est subjectum, *rationale* prædicatum ; copula verbum substantivum *EST*.

Quid est Terminus?

Terminus est extremum propositionis, i. e. subjectum, vel prædicatum.

Quotus

Quotuplex est 1. Terminus?

Est duplex : simplex & complexus.

Quotuplex est simplex?

Triplex : voce tantum, significatione tantum, voce & significatione simul.

Quid est terminus simplex voce tantum?

Terminus simplex voce tantum est unus quoad vocem, sed significatum ejus est terminus complexus. ut, *album*. Significat enim *rem albam*, seu *albedine affectam*.

Quid est terminus simplex significatione tantum?

Terminus simplex significatione tantum est ; qui constat ex pluribus terminis quoad vocem, sed æquivalentibus uni significatione. ut, *quantitas continua permanens*, quæ *magnitudini* æquipollet.

Quid est terminus simplex voce & significatione simul?

Terminus simplex voce & significatione simul est terminus unus quoad vocem & significationem. ut, *homo, equus, leo &c.*

Quotuplex est complexus?

Similiter triplex, ut simplex.

Quid est terminus complexus voce tantum?

Terminus complexus voce tantum est idem, quod simplex significatione tantum. ut, quantitas continua.

Quid est terminus complexus significatione tantum?

Terminus complexus significatione tantum est idem, quod simplex voce tantum, ut, album.

Quid est terminus complexus voce & significatione simul?

Terminus complexus voce & significatione simul est, qui constat ex pluribus terminis quoad vocem & significationem. ut, homo albus.

Quotuplex est II. terminus?

Duplex: Concretus & abstractus.

Quid est terminus concretus?

Terminus concretus est, qui significat formam & suppositum, vel subiectum. ut, homo significat humanitatem, ut existentem in Petro, Paulo &c. item album significat albedinem, ut existentem in pariete, cygno &c.

Quid

Quid est terminus abstractus?

Terminus abstractus est, qui solam formam significat. ut, humanitas, albedo.

Quotuplex est III. terminus?

Duplex: Connotativus & absolutus.

Quid est terminus connotativus?

Terminus connotativus est, qui significat aliquid adjacens alteri, ut adjacens, ut album significat albedinem, ut adjacensem parieti, nivi &c.

Quid est terminus absolutus?

Terminus absolutus est, qui significat aliquid ut per se existens, sive stans. ut, albedo, homo, arbor.

Quotuplex est IV. terminus?

Triplex: denominativus, denominans & denominatus.

Quid est terminus denominativus?

Terminus denominativus idem est, quod connotativus.

Quotuplex est?

Duplex: intrinsecè ac extrinsecè denominans.

Quid est intrinsecè denominans?

Terminus intrinsecè denominans est, qui tribuitur ei, in quo est forma per ipsam

significata. ut, *album*. Tribuitur enim *cygno*, in quo est *albedo* per terminum *album* significata.

Quid est extrinsecè denominans?

Terminus extrinsecè denominans est, qui tribuitur ei, in quo non est forma per ipsū significata. ut, *videri*, vel *visum esse*. Tribuitur enim *rei visæ*, in qua non est *visio* per terminum, *videri*, vel *visum esse*, significata. Est enim ea in *oculo*.

Quid est terminus denominans?

Terminus denominans est ipsa forma, à qua aliquid appellationem habet. ut, *justitia*, à qua homo appellatur *justus*.

Quid est terminus denominatus?

Terminus denominatus est subjectum, quod à forma denominante appellationem habet. ut, *homo*, qui à *justitia* denominatur *justus*.

Quotuplex est V. terminus?

Duplex: univocus & æquivocus.

Quid est terminus univocus?

Terminus univocus est, qui pluribus tribuitur in eadem significatione. ut, *homo* tribuitur *Petro*, *Paulo* & reliquis homini-

minibus. Semper enim *animal rationale* significat, sive Petro tribuas, sive Paulo &c. Terminus, qui pluribus ita tribuitur à *scholasticis* vocatur *univocum univocans*: quibus ita tribuitur *univoca univocata* ab *ipsis* appellantur.

Quid est terminus æquivocus?

Terminus æquivocus est, qui pluribus tribuitur in diversa significatione. Dicitur à *scholasticis* *æquivocum æquivocans*, uti ea, quibus ita tribuitur, *æquivoca æquivocata* vocantur.

Quotuplex est?

Duplex: *Æquivocus purè & analogus.*

Quid est terminus æquivocus purè?

Terminus æquivocus purè est, qui pluribus tribuitur æquè propriè, ut vox *Gallus* æquè propriè *homini & avi* tribuitur. Dicitur & *æquivocus casu.*

Quid est terminus analogus?

Terminus analogus est, qui uni propriè tribuitur; alteri v. impropriè. ut, *homo* tribuitur *homini vivo* propriè, *piçto* impropriè. Dicitur & *æquivocus consilio.*

*Quotuplices sunt termini comparati,
ut vocantur?*

**Quadruplices : repugnantes ; con-
vertibiles ; magis & minus communes ;
excedentes & excessi.**

Quid sunt termini repugnantes?

*Termini repugnantes sunt, qui de se in-
vicem universaliter negari possunt. ut,
homo & brutum. Dico enim rectè : N. homo
est brutum, & N. brutum est homo.*

Quid sunt termini convertibiles?

*Termini convertibiles sunt, qui de se
invicem universaliter affirmari possunt,
ut, homo & risibile. Dico enim rectè :
O. homo est risibilis, & O. risibile est homo.*

*Quid sunt termini magis & minus com-
munes?*

*Termini magis & minus communes sunt,
quorum unus de altero universaliter af-
firmari potest, sed non contra ut, animal
est terminus magis communis, quàm ho-
mo, quia O. homo est animal ; sed non O.
animal est homo, ut patet de equo.*

Quid sunt termini excedentes & excessi?

*Termini excedentes & excessi sunt, qui
de se invicem particulariter tantùm af-
fir-*

firmari & negari possunt. ut, *homo & albus*. Datur enim homo, qui non est albus, ut *Æthiops*; datur album, quod non est homo, ut *cygnus*; datur, quod est utrumque, ut *Germanus*.

TRACTATUS II.

De predicatione.

Quid est prædicatio?

P*rædicatio est propositio affirmativa, seu, affirmans aliquid de aliquo. ut, homo est animal.*

Quotuplex est?

Duplex: *Propria & impropria.*

Quid est prædicatio propria?

Prædicatio propria est, cujus omnes partes, sive voces, in propria significatione accipiuntur, ut Petrus est doctus.

Quid est prædicatio impropria?

Prædicatio impropria est, cujus aliqua pars, sive vox, improprie capitur. Logicus autem illam tantum considerat, in qua copula improprie sumitur.

Quotuplex est illa?

Duplex: *Causalis & concomitativa.*

Quid

Quid est prædicatio causalis?

Prædicatio causalis est, cum causa de suo effectu, vel effectus de causa prædicatur in casu recto, i. e. nominativo. ut s. d. præsentia Solis est dies. Præsentia n. Solis est causa efficiens diei.

Quid est prædicatio concomitativa?

Prædicatio concomitativa est, cum unum de altero prædicatur in casu recto, ideò tantum, quia necessariò cum ipso existit. ut s. d. linius generatio est alterius corruptio. In prædicationibus duplicis hujus generis copula non sumitur propriè, ut significas identitatem aliquam prædicati cum subiecto: sed impropriè. In priori enim significat procesum unius ab altero: in posteriori existentiam unius cum altero necessariam denotat.

Quotuplex est prædicatio propria?

Duplex: Naturalis, s. directæ, & non naturalis, s. indirectæ.

Quid est prædicatio naturalis?

Prædicatio naturalis est, cum id prædicatur, quod alteri inest, & subjicitur id, cui alterum inest. ut, homo est animal. Petrus est doctus.

Quo-

Quotuplex est prædicatio naturalis?

Duplex : Intrinseca & extrinseca.

Quid est prædicatio intrinseca?

Prædicatio intrinseca est, cum forma prædicati est in subiecto. ut, Petrus est doctus. Doctrina enim, quæ forma docti est, in Petro est.

Quid est prædicatio extrinseca?

Prædicatio extrinseca est, cum forma prædicati non est in subiecto. ut, Petrus videtur. Visio enim, quâ Petrus videtur, non est in ipso; sed in eo, qui videt eundem.

Quotuplex est I. prædicatio intrinseca?

Duplex : essentialis & accidentalis.

Quid est prædicatio essentialis?

Prædicatio essentialis est, cum prædicatum est essentia, vel de essentia subiecti. ut, homo est animal rationale : item, homo est animal, homo est rationalis. Animal rationale enim est ipsa hominis essentia; animal verò, item rationale, de ejus essentia sunt, tanquam partes ejus essentielles.

Quid est prædicatio accidentalis?

Prædicatio accidentalis est, cum prædicatum

catum nec essentia, nec de essentia sub-
jecti est. ut, *homo est risibilis. homo est doctus.*

*Quotuplex est II. prædicatio intrin-
seca?*

Duplex : in quid, & in quale.

Quid est prædicatio in quid?

*Prædicatio in quid est prædicatio essen-
tialis, cuius prædicatum significatur ter-
mino absoluto, subiecto æquè tali ter-
mino significato, vel connotativo, sub-
iecto æquè tali termino significato. ut,
albedo est color. album est coloratum.*

Quid est prædicatio in quale?

*Prædicatio in quale est, cum prædica-
tum significatur termino connotativo,
subiecto significato termino absoluto.
ut, homo est rationalis, risibilis, doctus &c.*

Quid est prædicatio non naturalis?

*Prædicatio non naturalis est, cum non
prædicatur id, quod alteri inest & sub-
jicitur id, cui alterum inest.*

Quotuplex est?

Duplex : contra naturam & præter
naturam.

Quid

Quid est predicatio contra naturam?

*Predicatio contra naturam est, cum sub-
jicitur id, quod revera inest, & prædi-
catur id, cui inest. ut, animal est homo.
doctum est Petrus.*

Quid est predicatio præter naturam?

*Predicatio præter naturam est, cum ita
unum prædicatur de altero, ut neutrum
alteri revera insit.*

Quotuplex est?

Duplex: identica & per accidens.

Quid est predicatio identica?

*Predicatio identica est, cum idem pror-
sus de seipso effertur, sive una, eademq;
voce, sive diversa. ut, homo est homo. en-
sis est gladius.*

Quid est predicatio per accidens?

*Predicatio per accidens est, cum unus
terminus concretus effertur de altero
concreto ratione subiecti tantum, vel
suppositi, in quo forma utriusq; simul
reperitur. ut, album est dulce. album n-
dicitur dulce, ratione tantum lactis, vel
alterius subiecti, in quo albedo & dulcedo
simul reperiuntur.*

Quare

*Quare additur in definitione particula
exclusiva tantum?*

Quia, si formæ habent connexionem aliquam per se, seu ratione sui, & nō tantum ratione subjecti vel suppositi, prædicatio unius termini concreti de altero prædicatio per accidens non est. Quod duobus casibus contingere potest. 1. Si uterq; terminus concretus salva orationis veritate in abstractum mutari possit. 2. Si forma per unum terminum concretum significata sit causa formæ significatæ per alterum, aut similem aliquam connexionem cum illa habeat. Hinc prædicationes per accidens non sunt istæ: *album est coloratum. rationale est risibile.* In priori enim licet salva orationis veritate terminos concretos in abstractos mutare & dicere: *albedo est color: in posteriori rationalitas est causa risibilitatis.*

Habesne aliam prædicationis divisionem?

Deniq; prædicatio in universum triplex est: Necesaria, contingens & impossibilis.

Quid

Quid est prædicatio Necesfaria?

Prædicatio Necesfaria est, quæ sic est vera, ut non possit esse falsa. ut, homo est animal.

Quid est prædicatio contingens?

Prædicatio contingens est, quæ sic est vera, ut possit esse falsa. ut, homo est doctus.

Quid est prædicatio impossibilis?

Prædicatio impossibilis est, quæ sic est falsa, ut non possit esse vera. ut, homo est lapis.

TRACTATUS III.

De Universalibus, seu Prædicabilibus.

Quid est UNIVERSALE?

U*niversale est, quod de pluribus verè, divisim & univocè prædicari aptum est, ut animal de homine & leone.*

Quid intelligis per plura?

Non quævis plura; sed ejusmodi, de quibus simul sumtis terminus affirmari potest

B

potest

potest in plurali numero, ut sunt *Petrus, Paulus, Johannes*, de quibus simul sumtis terminus *homo* rectè in plurali numero effertur h. m. *Petrus, Paulus & Johannes sunt tres homines.*

Quid est prædicari divisim?

Est prædicari de singulis. i. e. in diversis propositionibus.

Quotuplex est Univerſale?

Quintuplex : Genus, species, differentia, proprium & accidens.

Quid est GENUS?

Genus est, quod de pluribus specie differentibus in *Quid prædicatur*, intellige, immediate. ut, *animal* de *homine & bruto.*

Quid intelligis per specie differentia?

1. Species differentes. ut sunt *homo & brutum.* 2. Specierum differentium individua. ut sunt *Petrus & Bucephalus.*

Quotuplex est Genus?

Duplex : summum & subalternum.

Quid est Genus summum?

Genus summum est, supra quod non est aliud Genus. ut, *substantia, quanti-*

tatis.

tas, qualitas &c. Dicitur & Genus **G E-
N E R A L I S S I M U M.**

Quid est Genus subalternum?

*Genus subalternum est, supra quod est
aliud Genus, seu, quod potest esse spe-
cies. ut, animal, magnitudo, virtus &c.*

Quotuplex est I. SPECIES?

Duplex: subjicibilis & prædicabilis.

Quid est species subjicibilis?

*Species subjicibilis est universale, quod
in linea recta subjicitur Generi. ut, homo
respectu animalis.*

Quid est species prædicabilis?

*Species prædicabilis est, quæ tantum de
pluribus solo numero differentiis in-
Quid prædicatur. ut, homo respectu Pe-
tri & Pauli.*

Quotuplex est II. Species?

Duplex: specialissima & subalterna.

Quid est Species specialissima?

*Species specialissima est, quæ infra se
non habet speciem. ut, homo, leo, equus.
Hinc SPECIES INFIMA quoq; dicitur,*

& nihil aliud est, quàm species prædicabilis.

Quid est Species subalterna?

Species subalterna est, quæ infra se habet aliam speciem, seu, quæ potest esse genus. ut, animal, quod species est respectu viventis: genus verò respectu hominis & bruti.

Quid est DIFFERENTIA?

Differentia est, quæ de pluribus specie, vel numero differentibus in Quale essentialiter prædicatur. ut, sensitivum de homine & bruto; rationale de Petro & Paulo.

Quotuplex est I. differentia?

Duplex: constitutiva & divisiva.

Quid est differentia constitutiva?

Differentia constitutiva est, quæ constituit speciem. ut, materiale corpus; animatum vivens; sensitivum animal; rationale hominem.

Quid est differentia divisiva?

Differentia divisiva est, quæ dividit genus. ut, materiale & immateriale substantiam;

tiam ; animatum & inanimatum corpus ; sensitivum & insensitivum vivens ; rationale & irrationale animal.

Quotuplex est I I. differentia?

Duplex : Generica & specifica.

Quid est differentia generica?

Differentia generica est, quæ constituit genus, vel speciem subalternam. ut, materiale corpus ; animatum vivens, sensitivum animal.

Quid est differentia specifica?

Differentia specifica est, quæ proximè constituit speciem specialissimam. ut, rationale hominem.

Quid est PROPRIUM?

Proprium est, quod de pluribus specie vel numero differentibus in Quale accidentaliter & necessario prædicatur. ut, nutritibile de animali & planta ; risibile de Petro & Paulo.

Quot modos proprii hîc Logici recensent?

Quatuor.

Quid est proprium primò modò?

Proprium primò modò est, quod accidit soli; non omni. ut, esse Grammaticum homini.

Quid est proprium secundò modò?

Proprium secundò modò est, quod accidit omni; non soli. ut, esse aptum ad habendum duos pedes homini.

Quid est proprium tertio modò?

Proprium tertio modò est, quod accidit omni & soli, sed quandoque. ut, canescere homini in senectute.

Quid est proprium quarto modò?

Proprium quarto modò est, quod accidit omni, soli & semper. ut, risibile homini.

Quinam modi proprii ad quartum universale pertinent?

Omne proprium quarto modò, & quoddam proprium secundò modò. Cætera ad quintum prædicabile spectant.

Quid est ACCIDENS?

*Accidens est, quod de pluribus specie
vel*

vel numero differentibus in Quale accidentaliter & contingenter prædicatur. ut, *album* de *homine* & *cygno* ; *doctum* de *Socrate* & *Platone*.

Quotuplex est ?

Duplex : Separabile & inseparabile.

Quid est accidens separabile ?

Accidens separabile est, quod reipsâ à suo subiecto separari potest. ut, nigredo à facie fabri ; virtus ab homine.

Quid est accidens inseparabile ?

Accidens inseparabile est, quod reipsâ à suo subiecto separari nequit. ut, nigredo à corvo.

Quid est individuum ?

Individuum est, quod de uno solo particulari prædicari aptum est, supple, verè, divisim & univocè.

Quotuplex est ?

Quadruplex potissimum : Determinatum ex nomine, determinatum ex demonstratione, vagum & ex hypothesi.

*Quid est Individuum determinatum
ex nomine ?*

*Individuum determinatum ex nomine est
nomen proprium alicujus rei. ut, Petrus,
Bucephalus &c.*

*Quid est individuum determinatum
ex demonstratione ?*

*Individuum determinatum ex demonstra-
tione est nomen appellativum determi-
natum pronomine demonstrativo. ut,
hic homo, hic leo, hic equus &c.*

Quid est individuum vagum ?

*Individuum vagum est nomen appel-
lativum notatum signo particulari. ut,
Aliquis homo, aliquis equus &c.*

Quid est individuum ex hypothese ?

*Individuum ex hypothese est, quod ab-
solutè quidem aptum est prædicari de
pluribus : facta tamen certa suppositio-
ne de uno tantùm prædicari potest. ut,
filius Sophronisci pro Socrate, positò, quòd
Sophroniscus unum tantùm habuerit
filium, nempe Socratem.*

TRACTATUS IV.

De Prædicamentis.

Cum in h. tr. tria Logici explicare soleant. 1. antepredicamenta, ut vocant. 2. prædicamenta ipsa. 3. postpredicamenta, quæro, quæ dicantur antepredicamenta?

Antepredicamenta dicuntur termini quidam, quorum cognitio ad ipsa prædicamenta intelligenda necessaria est.

Quot recensent?

Sex potissimum : 1. univoca. 2. equivoca. 3. denominativa. 4. complexa ac incomplexa. 5. dici de subiecto, & 6. esse in subiecto. Quinq; priora nota jam sunt ex tr. 1. de Term. propos. : ultimum quid sit, mox patebit.

Quid est prædicamentum?

Prædicamentum est ordo terminorum magis & minus communium, in quo sub uno summo genere multa genera, species ac individua continentur, uti prædicamentum substantiæ talis ordo est,

B 5

in

in quo sub summo genere, nempe *substantia*, multa genera & species subalternæ; corpus, spiritus, lapis, metallum, planta, animal &c.; multæ item species specialissimæ; homo, leo, equus &c. & individua; Petrus, Bucephalus, hic leo &c. continentur.

Quot sunt predicamenta?

Decem: *Substantia, Quantitas, Qualitas, Relatio, Actio, Passio, Quando, Ubi, Situs & Habitus.*

Quid est SUBSTANTIA?

Substantia est ens per se existens. ut, homo, leo, lapis &c. Ei opponitur Accidens.

Quid est ACCIDENS?

Accidens est ens existens in alio, ut in subiecto, intellige inhaesionis. ut, calor in igne, vel aqua, eruditio in homine &c.

Quotuplex est substantia?

Duplex: Prima & secunda.

Quid est substantia prima?

Substantia prima est substantia singularis. ut, Petrus, Bucephalus, hic leo &c.

Quid

Quid est substantia secunda?

Substantia secunda est substantia universalis. ut, homo, equus &c.

Quot sunt proprietates substantiae?

Quatuor.

Quae est prima?

Prima est : non esse in alio, ut in subiecto, ut patet ex supra dictis.

Quae est secunda?

Secunda est : unam substantiam alteri non esse contrariam, intellige, per se, seu ratione sui. Per accidens enim seu ratione qualitatuum, v. g. caloris & frigoris, ignis aquae contrariari dicitur.

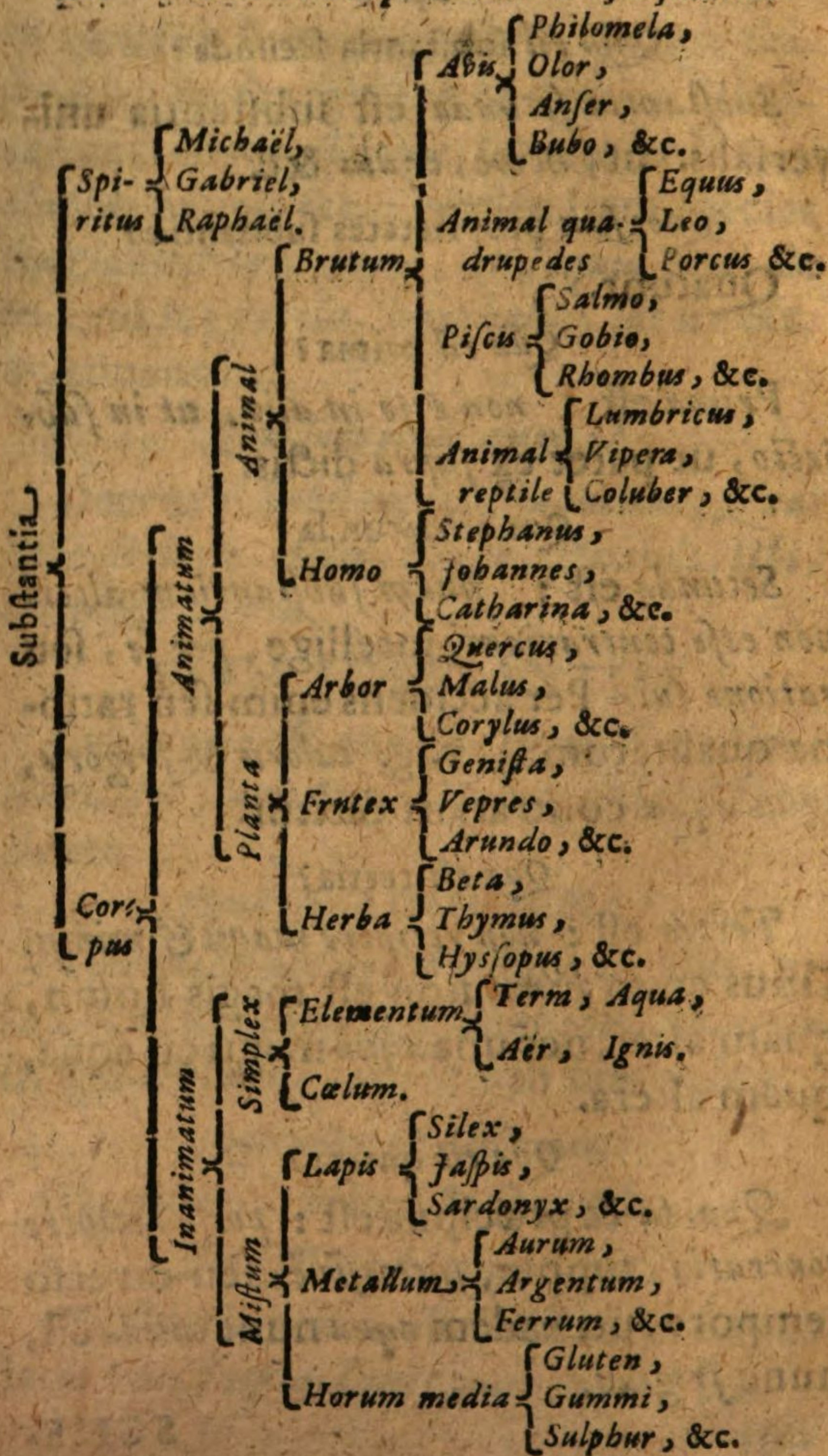
Quae est tertia?

Tertia est : non recipere magis & minus. Unus enim homo non est magis homo, quam alter, nec una aqua magis est aqua, quam altera.

Quae est quarta?

Quarta & praecipua est : posse recipere contraria, supple, successive, seu diverso tempore, uti eadem aqua nunc calida est, nunc frigida.

26. SCHEMA predicamenti substantie.

Quid est QUANTITAS?

Quantitas est, quâ aliquid dicitur quantum, vel aliqua dicuntur aliquot.

Quid est dici quantum?

Dici quantum est denominari concreto, quo aptè respondetur quærenti, quanta res sit. ut, si quærenti: quantum sit lignum, respondeas, esse bipedale.

Quid est dici aliquot?

Dici aliquot est denominari concreto, quo aptè respondetur quærenti, quot aliqua sint. ut, si quærenti, quot aurei sint in marsupio, respondeas, decem.

Quotuplex est quantitas?

Duplex: Continua & discreta.

Quid est quantitas continua?

Quantitas continua est, cujus partes aliquo termino communi copulantur. ut, linea puncto.

Quid est terminus quantitatis?

Terminus quantitatis est quid indivisibile in quantitate existens. ut, punctum in linea, momentum in hora.

Quotuplex est?

Triplex : inchoans, finiens & communis.

Quid est terminus inchoans?

Terminus inchoans est, à quo quantitas ducit initium. ut, primum punctum in linea, primum momentum in hora.

Quid est terminus finiens?

Terminus finiens est, in quem quantitas definit. ut, ultimum punctum linea & ultimum momentum hora.

Quid est terminus communis?

Terminus communis est, quò partes quantitatis conjunguntur. ut, medium punctum linea, & medium momentum hora.

Quotuplex est quantitas continua?

Duplex : Permanens & successiva.

Quid est quantitas permanens?

Quantitas permanens est, cui nõ repugnat omnes partes habere simul existentes. ut, linea. Dicitur uno nomine magnitudo.

Quotuplex est?

Triplex : Linea, superficies & corpus.

Quid est linea?

Linea est magnitudo longa, non lata, nec profunda, cujus partes copulantur puncto.

Quid

Quid est superficies?

Superficies est magnitudo longa & lata, non profunda, cujus partes copulantur lineâ.

Quid est corpus?

Corpus est magnitudo longa, lata & profunda, cujus partes copulantur superficie.

Quid est quantitas successiva?

Quantitas successiva est, cui repugnat habere omnes partes simul existentes. ut, hora, dies, annus. Dicitur uno nomine Tempus.

Quid est quantitas discreta?

Quantitas discreta est, cujus partes termino communi non copulantur. ut, numerus & oratio.

Quot numeras proprietates quantitatis?

Tres.

Quæ est prima?

Prima est: Et nihil esse contrarium, supple, per se. Per accidens s. ratione qualificatum, ut substantiæ, ei aliquid contrarium est, uti superficies alba & superficies nigra dicuntur contrariæ ratione albedinis & nigredinis, quæ qualitates sunt.

Quæ

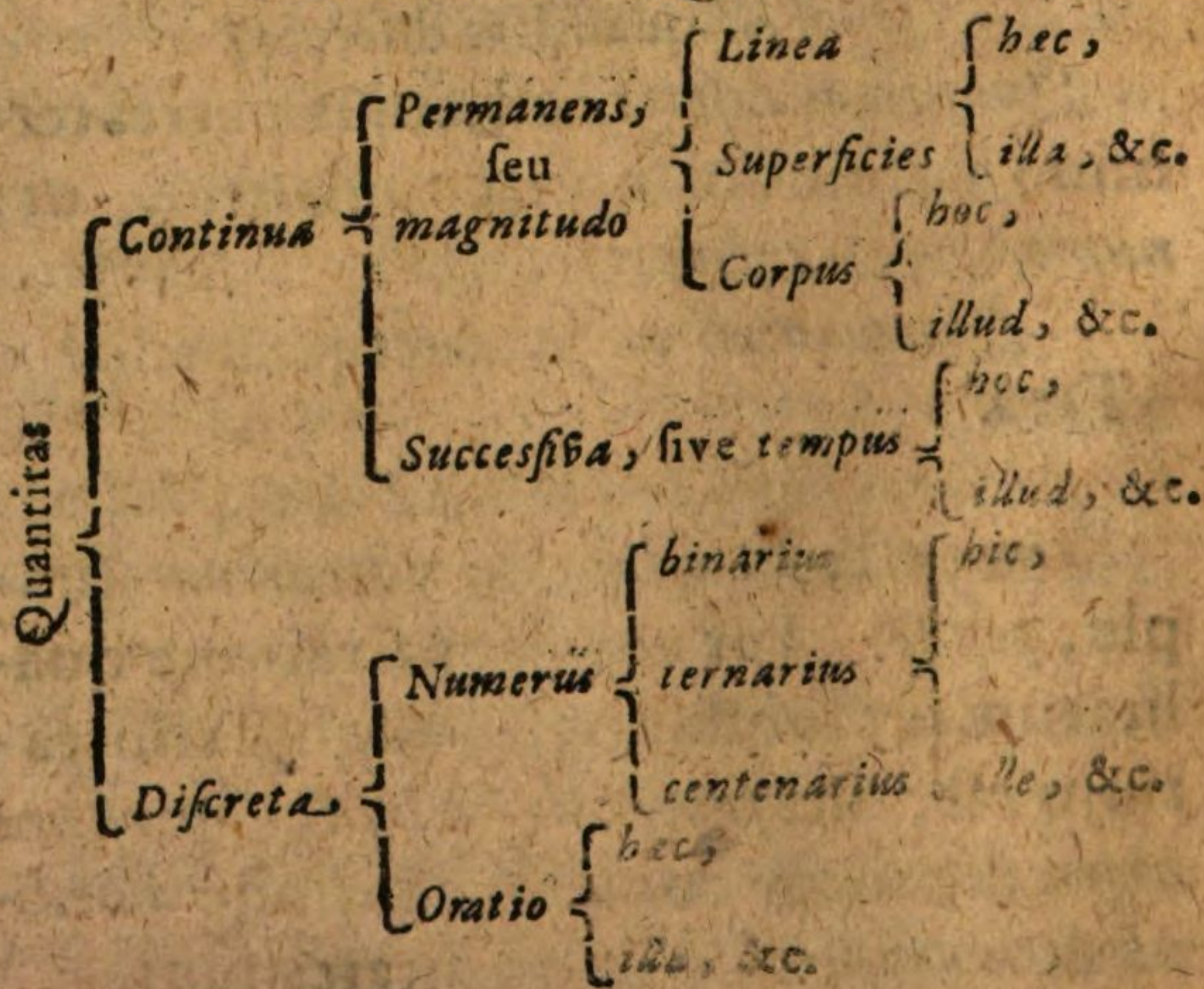
Quæ est secunda?

*Secunda est : non recipere magis & minus.
Una enim linea non est magis linea,
quàm altera, nec unus numerus est
magis numerus, quàm alius &c.*

Quæ est tertia?

*Tertia, quæ soli quantitati competit,
est : eâ res dici æquales, vel inæquales, in-
tellige, propriè & per se. ut, linea pedalis
æqualis est alteri pedali : inæqualis verò
alteri bipedali &c.*

SCHEMA Quantitatis.

Quid est QUALITAS?

Qualitas est, quâ quales quidam dicuntur. ut, albedo, à qua v. g. homo dicitur albus: Justitia, à qua justus appellatur.

Quid est dici quale?

Dici quale est denominari concreto, quo aptè respondetur quæstioni factæ per quale tantum, uti paries ab albedine dicitur qualis, quia quærenti, qualis sit paries, aptè respondetur, esse albus.

*Cur additur particula exclusiva
tantum?*

Ut excludatur quantitas, relatio & cætera accidentia, quæ cum in quale prædicentur, sua etiam subjecta denominant concreto, quo aptè respondetur quæstioni factæ per quale, sed non tantum. ut à longitudine bipedali lignum dicitur bipedale, quo concreto non tantum responderi potest ad quæstionem factam per Quale; sed etiam & quidem magis propriè ad quæstionem factam
C
per

per quantum. Quærenti enim, quantum sit lignum, aptissimè respondetur, esse bipedale.

Quot sunt species Qualitatis?

Quatuor: quæ omnes duplici voce sub disjunctione exprimuntur. 1. habitus, vel dispositio. 2. potentia naturalis, vel impotentia. 3. patibilis qualitas, vel passio. 4. Figura, vel forma.

Quid est habitus, vel dispositio?

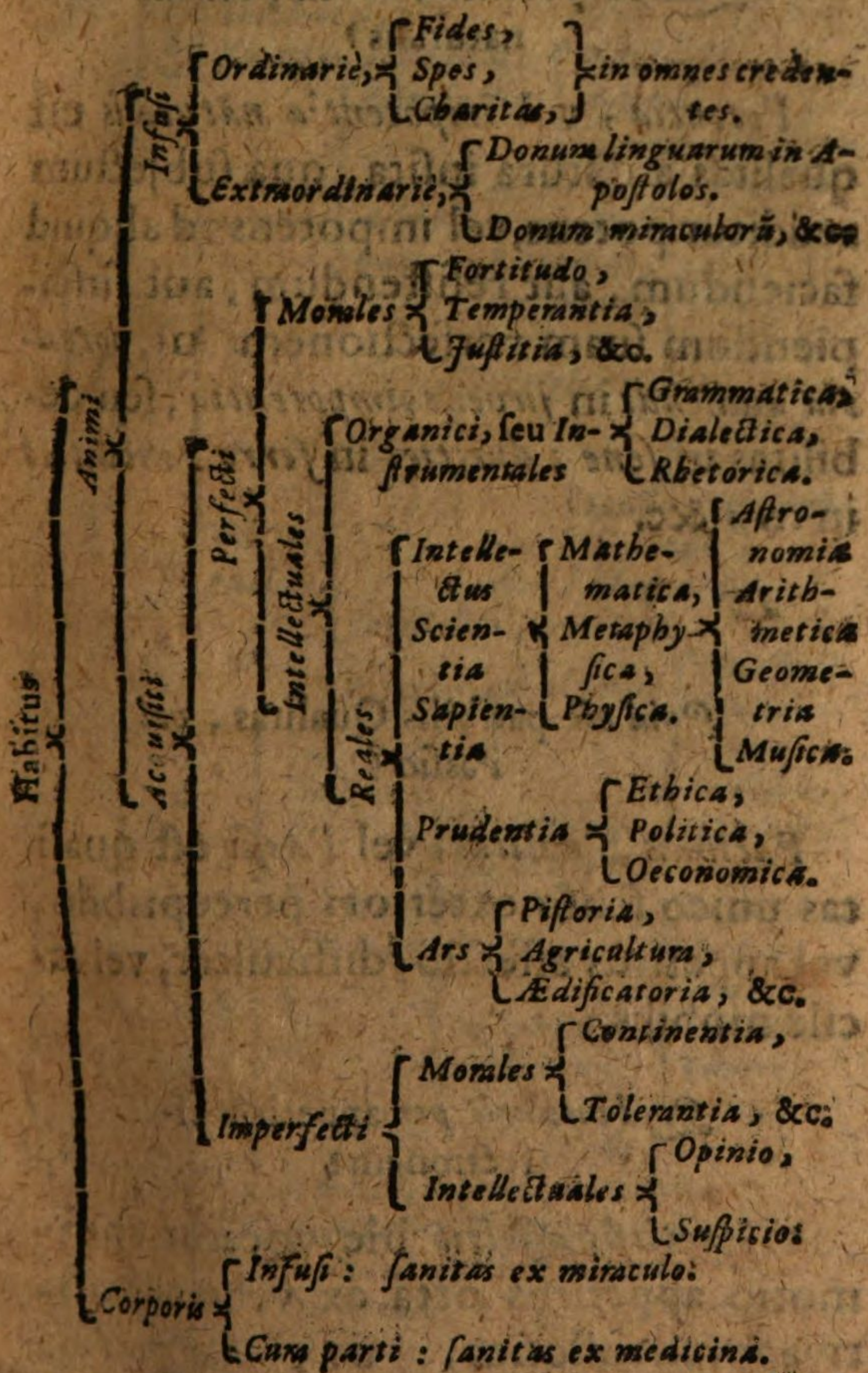
Habitus, vel dispositio est qualitas acquisita, vel infusa, qua subiectum redditur promptum ad operandum difficulter, vel facilè mobilis. ut, habitus cytharizandi, scientia, virtus.

Cur dicitur sub disjunctione: difficulter, vel facilè mobilis?

Ad indicandum discrimen inter habitum & dispositionem. Si enim qualitas à subiecto difficulter separabilis sit, habitus appellatur. ut, *temperantia longo usu confirmata.* Sin verò facilè, dispositio vocatur. ut, *temperantia paucis actibus comparata.*

SCHE-

SCHEMA Habituum.

*Quid est potentia, vel impotentia
naturalis?*

*Potentia, vel impotentia naturalis est
qualitas à natura insita, qua subiectum
redditur potens, vel impotens ad aliquid
faciendum, aut resistendum, aut susci-
piendum suam perfectionem. ut, poten-
tia audiendi in juvene, impotentia, seu de-
bilitas in sene; durities in ferro, molities
in cera &c.*

*Quid est patibilis Qualitas, vel
Passio?*

*Patibilis Qualitas, vel Passio est quali-
tas unico sensu exteriori perceptibilis,
vel appetitûs affectio, difficulter, vel fa-
cilè mobilis.*

*Quid intelligis per appetitûs af-
fectionem?*

*Appetitûs affectio hîc vocatur com-
motio appetitûs orta ex vehementio-
ri apprehensione. ut, indignatio,
ira,*

SCHEMA naturalium potentiarū, vel impotentiarū.

35.

Naturalis potentia, vel impotentia.

Naturalis potentia.

Anima.

Corporis
[Durities,
[Salubritas,
[Vis attrahēs ferrū &c.

[Nutriendi,

[Principalis

[Augendi,

[le.

[Generandi sibi simio

[Vis se-
getandi

[Admi-
nicu-
latrix

[Attrahendi nutrimenti,

[Immutandi,

[Retinendi,

[Expellendi.

[Visus,

[Auditus,

[Olfactus,

[Gustus,

[Tactus.

[Sensus

[Sensus communis,

[Inte-
rior

[Phantasia,

[Memoria.

[Vis co-
gnosce-
di

[Intellectus, seu mens.

[Exterior, cui cōvenit

[Delectari,

[Tristari.

[Amare,

[Prosequi,

[Gaudere,

[Odise,

[Fugere, &c.

[Inte-
rior

[Sperare,

[Audere,

[Desperare,

[Timere,

[Irasci.

[Irascens, cui
convenit

[Appetitus:

[Appetitus sensui conjunctus

[Velle,

[Appetitus rationi
conjunctus, seu
voluntas, cui
convenit

[Imperare,

[Liberum esse,

[Eligere,

[Frui, & similes affectus

[Ambulandi,

[Actiones.

[Facultas progre-
diendi

[Volandi,

[Natandi, &c.

[Mollities,

[Currendi,

[Infirmitas,

[Gignendi,

[Insalubritas.

[Vivendi

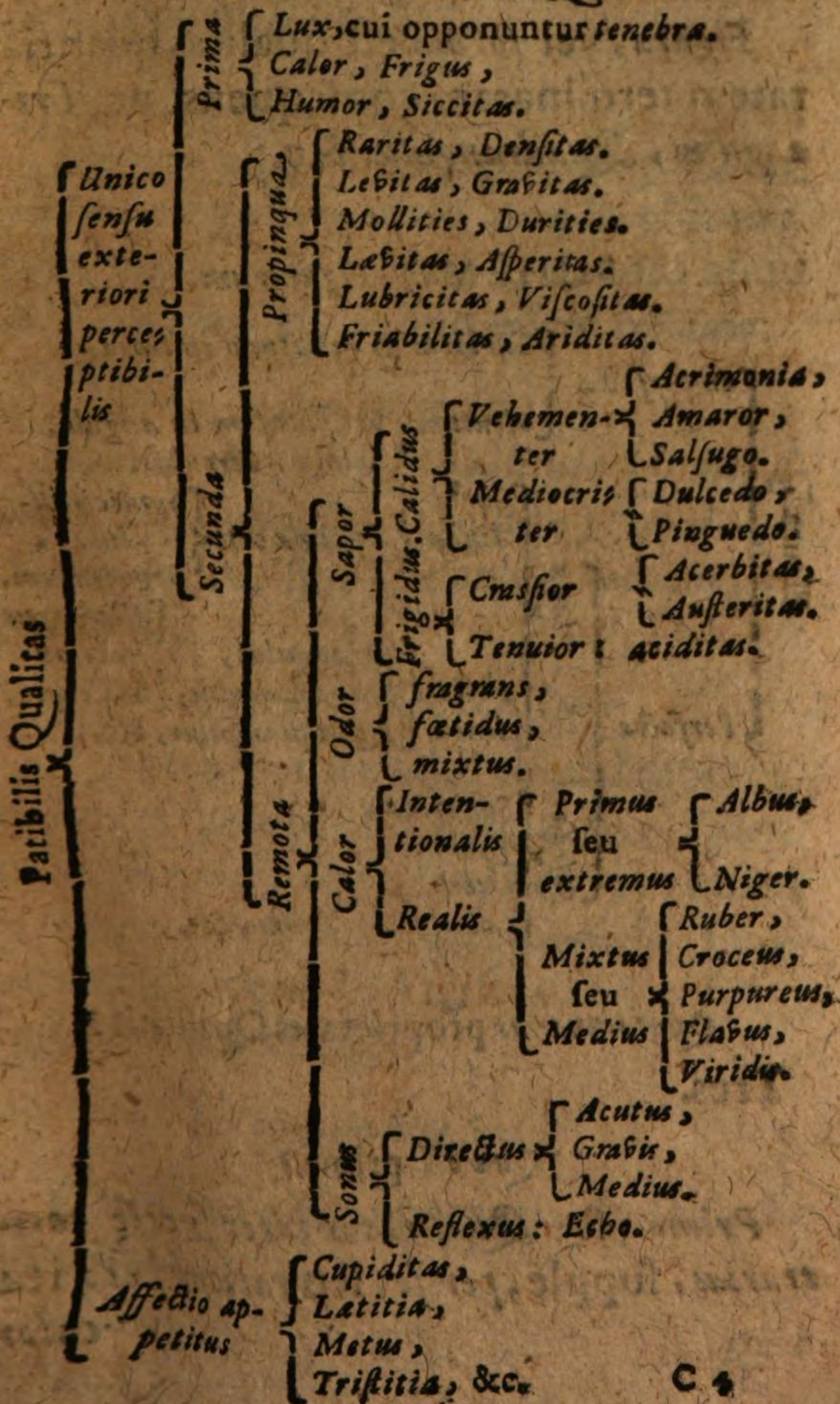
ira, odium, amor, letitia, tristitia &c.

Cur dicitur sub disjunctione: difficulter, vel facile mobilis?

Ad indicandum discrimen inter patibilem qualicatem & passionem. Si enim qualitas illa unico sensu exteriori perceptibilis, vel appetitus affectio sic difficulter mobilis, vocatur *patibilis qualitas*. ut, *color firmus & constans, odium inveteratum*: Sin verò facile, *passio* dicitur. ut, *rubor ex verecundia ortus, pallor ex metu, levis indignatio &c.*

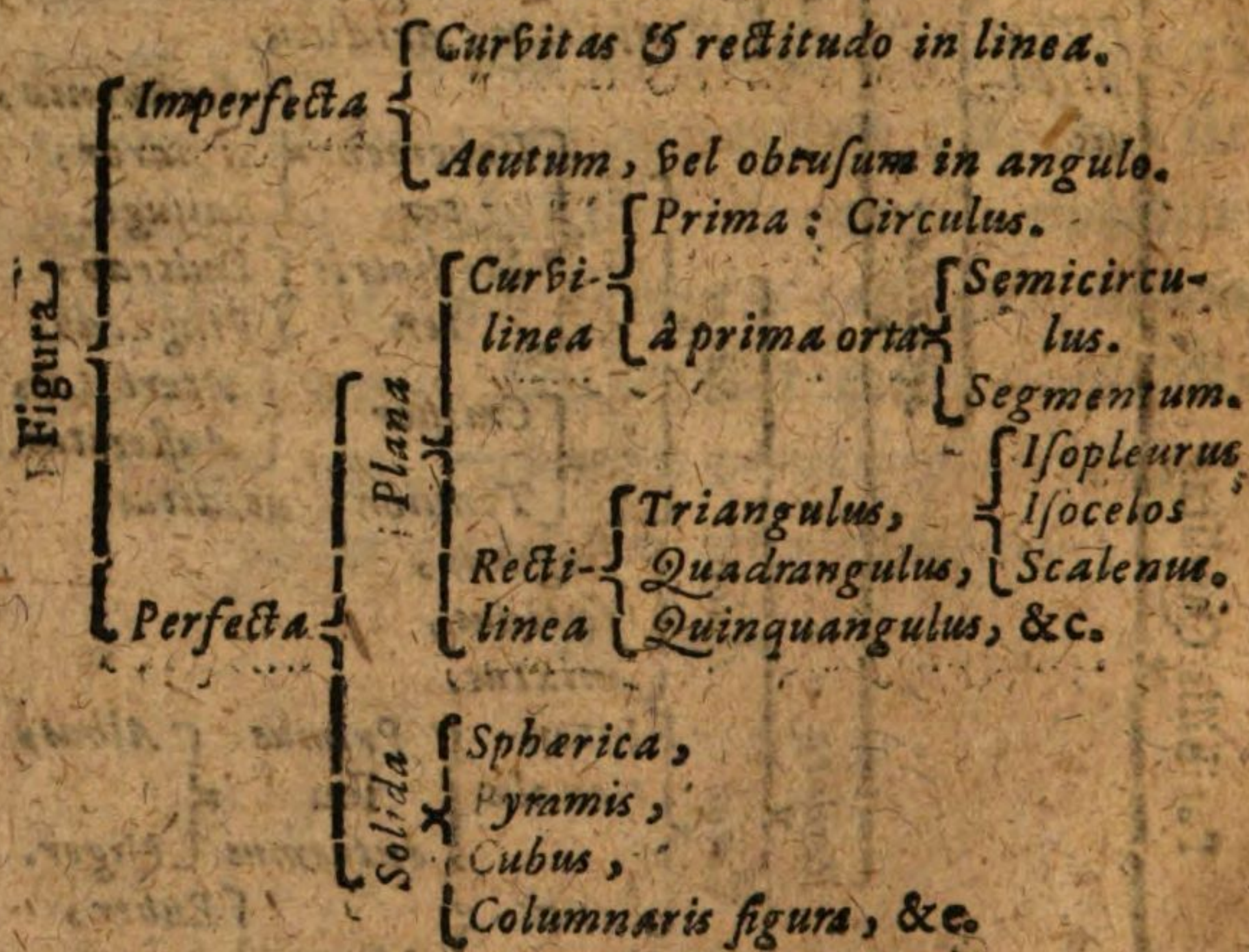
SCHEMA Patibilium Qualitatum.

Quid est Figura, vel Forma?

Figura, vel forma est qualitas quantitatem terminatam consequens. ut, Triangulus, Quadrangulus &c.

SCHEMA Figurarum.

Quot numeras proprietates Qualitatis?

Tres.

Quae est prima?

Prima est: Qualitates inter se esse contrarias, supple, per se, seu ratione sui: ita calor

calor contrariatur frigori, albedo nigredini, justitia injustitiæ &c.

Quæ est secunda?

Secunda est : Ipsas recipere magis & minus, intellige in concreto, non in abstracto. Quæ enim calida sunt, eorum aliud magis calidum est, aliud minus calidum.

Quæ est tertia?

Tertia est : à sola qualitate res dici similes, vel dissimiles, intellige propriè, uti Petrus dicitur similis Paulo eruditione, albedine &c.

Quid sunt RELATA?

*Relata sunt, quæ nihil aliud denotant, quàm respectum ad aliud. ut, Pater, filius, Dominus, servus &c. Dicuntur etiam relativa, respectiva. Græcè *πρός* &c. Quibus respondent hæc abstracta : *relatio, respectus & similia.**

Quotuplicia sunt?

Duplicia : Equiparantiæ & Disquiparantiæ.

Quid sunt relata æquiparantiæ?

Relata æquiparantiæ sunt, quæ referuntur ad correlatum ejusdem nominis. ut, simile ad simile, æquale ad æquale.

Quid sunt relata disquiparantiæ?

Relata disquiparantiæ sunt, quæ referuntur ad correlatum diversi nominis. ut, Pater ad filium, & contra: Dominus ad servum & contra.

Quot numeras proprietates relatorum?

Duas.

Quæ est prima?

Prima est: Relata dici ad convertentiam. i. e. explicari mentione aliorum, quæ vicissim explicantur mentione ipsorum. ut, s. d. Pater est filij pater, & filius est patris filius, simile est simili simile &c.

Quæ est secunda?

Secunda est: Relata esse simul natura. Eo ipso enim, quo quis incipit esse pater, adest & qui sit filius, & vice versa.

LINEA *Prædicamenti ad aliquid.**Relativum**Disquiparantia**Equiparantia.**Disquiparantia**Dignius correlativo**Indignius correlativo**Dignius correlativo**Pater**Dux &c.**Pater**Hic,**Ille.**Quid est* **ACTIO?**

Actio est forma, à qua quippiam dicitur agere. ut, *calefactio*, per quam ignis dicitur calefacere aquam.

Quid est **PASSIO?**

Passio est forma, à qua quippiam dicitur pati. ut, *calefactio*, per quam aqua dicitur calefieri ab igne.

*Quorū numeras proprietates actionis
& passionis?*

*Duas.**Qua est prima?*

Prima est: Actiones, ut & Passiones, inter se esse contrarias. ut, calefacere & frigefacere: item calefieri & frigefieri.

Qua est secunda?

Secunda est: Actiones & passiones, recipere magis & minus. Nunc enim magis aliquid calefacit, aut calefit: nunc minus.

SCHE.

SCHEMA Actionis.

Quid est UBI?

*Ubi est praesentia rei in loco. ut, esse
in schola, foro, templo &c.*

SCHEMA *Predicamenti Ubi.*

Ubi

In aëre,

Extra aërem.

In aëre

In urbe,

Extra urbem.

In urbe

Sub tecto,

Sub dio.

Sub tecto

Publico,

Privato.

Publico

Sacro,

Profano.

Sacro

In templo,

In sacello.

In templo

S. Petri,

S. Pauli.

Quid est QUANDO?

*Quando est existentia rei in tempore.
ut, fuisse heri, esse hodie, cras fore.*

SCHEMA *Predicamenti Quando.*

Quando

In tempore circumstanti,

In praesenti.

In circumstanti

In praeterito,

In futuro.

In praeterito

Olim,

Nuper.

Olim

A seculo,

A lustro.

A seculo

Hoc,

Illo.

Quid

Quid est SITUS?

Situs est dispositio partium in toto
in ordine ad locum. ut, *stare, sedere,*
cubare.

SCHEMA *Prædicamenti Situs*

Situs		
<i>Fortuitus,</i>		<i>Naturalis.</i>
	<i>Fortuitus</i>	
<i>Sessio,</i>		<i>Statio, &c.</i>
	<i>Sessio</i>	
<i>Hæc,</i>		<i>Istæ.</i>

Quid est HABITUS?

Habitus est indumenti, vel ornamenti
ad corpus applicatio. ut, *esse calceatum,*
coronatum &c.

SCHEMA *Prædicamenti Habitus*

Habitus		
<i>Indumenti,</i>		<i>Ornamenti.</i>
	<i>Indumenti</i>	
<i>Domestici,</i>		<i>Militaris.</i>
	<i>Domestici</i>	
<i>Tunicatio,</i>		<i>Calceatio.</i>
	<i>Tunicatio</i>	
<i>Hæc,</i>		<i>Istæ.</i>

Quæ dicuntur Postprædicamēta?

Postprædicamēta dicuntur termini quidam, quorum in prædicamentis facta est mentio, quorumq; proinde tractationem *Aristoteles* iisdem subiecit: unde & *postprædicamēta* vulgo appellantur.

Quot sunt?

Quinque: 1. repugnantia. 2. modi prioris. 3. modi simul. 4. species motus. & 5. modi habendi.

Quid sunt repugnantia?

Repugnantia sunt, quæ de eodem subiecto singulari affirmari non possunt, supple, simul, verè, simpliciter & eodem respectu. ut, *homo & leo, calidum & frigidum &c.*

Quotuplicia sunt?

Duplicia: Opposita & disparata.

Quid sunt opposita?

Opposita sunt repugnantia, quorum neutrum alicui tertio æquè, vel magis repugnat eodem repugnandi modo. ut, *album & nigrum. album n. nulli tam repugnat,*

pugnat, quàm nigro eodem repugnandi modo. Repugnat quidem magis non albo ; sed modo repugnandi diverso, ut mox videbimus.

Quotuplicia sunt?

Quadruplicia : relativè opposita ; contraria , privativè opposita, & contradictoria.

Quid sunt relativè opposita?

Relativè opposita sunt , quæ id quod sunt oppositorum ; aut alio aliquo modo ad illa dicuntur. ut , pater & filius , majus & minus , & omnia correlativa. i. e. quæ ad se invicem referuntur.

Quid est dici oppositorum ?

Dici oppositorum est referri ad opposita in casu genitivo expressa. ut , pater refertur ad filium , cum dicitur : pater est filij pater.

Quid est dici alio aliquo modo ad illa ?

Dici alio aliquo modo ad illa est referri ad opposita expressa in alio casu, quàm genitivo. ut , majus refertur ad minus , cum dicitur : majus est minore majus.

Quid

Quid sunt contraria?

Contraria sunt duæ qualitates, quarum una alteram ex subiecto suo pellit, nisi una fortè natura insit, i.e. inseparabiliter. ut, albedo & nigredo, calor & frigus &c.

Quotuplicia sunt?

Duplicia: Mediata & immediata.

Quid sunt contraria mediata?

Contraria mediata sunt, quorum neutrum necesse est esse in subiecto. ut, album & nigrum. Contingit n. ut corpus, quod albedinem & nigredinem habere potest, neutrum habeat, & sic rubrum, aut viride.

Quid sunt contraria immediata?

Contraria immediata sunt, quorum alterutrum necesse est esse in subiecto. ut, sanitas & ægrotudo in animali. O. animal enim necessario est sanum, vel ægrum, cum quod nec sanum, nec ægrum sit, in rerum natura non decur.

Quid sunt privativè opposita?

Privativè opposita sunt habitus, seu forma, & privatio ejus. ut, visus & cæcitas, vita & mors &c.

Quid sunt contradictoria?

Contradictoria sunt, quæ pugnant sicut esse & non esse simpliciter. ut, homo, non homo. album, non album &c.

Quid sunt disparata?

Disparata sunt repugnantia, quorum unum alicui tertio æquè, vel magis repugnat eodem repugnandi modo. ut, homo & leo, flavum & viride &c. Homo enim eodem repugnandi modo, nempe disparato, æquè repugnat equo, quàm leoni, & flavum magis repugnat nigro, quàm viridi.

Quot modis dicitur aliquid prius altero?

Quinque.

Cedò primum modum.

Primò aliquid dicitur prius Tempore. ut, prior est Cyrus Persarum Rex Alexandro Magno, Abraham Davide &c.

Cedò secundum.

Secundò aliquid dicitur prius ratione natura & tñ esse. ut, binarius ternario.

Cedò

Cedo tertium.

Tertiô aliquid dicitur prius ratione ordinis. ut, *Consul* prior est *Senatore*.

Cedo quartum.

Quartô aliquid dicitur prius ratione nobilitatis. ut, *aurum* *argento* prius est.

Cedo quintum.

Quintô aliquid prius dicitur, sicut *causa* *effecto*. ut, *sol* *luce*.

Quot modis aliqua dicuntur simul?

Tribus.

Recita primum modum.

Primô aliqua simul dicuntur, si eodem tempore existant. ut, *Abraham* & *Loth*.

Recita secundum.

Secundô simul dicuntur, quorum unum est, si sit alterum. ut, *pater* & *filius* & omnia correlativa.

Recita tertium.

Tertiô simul dicuntur diversæ species ejusdem generis. ut, *homo* & *brutum*, earumq; differentiarum constitutivæ. ut, *rationalis* & *irrationalis*.

Quot sunt species motus?

Sex : Generatio, corruptio, accretio, decretio, alteratio & *Φορά*, s. latio.

Quid est generatio?

Generatio est; cum res oritur.

Quid est corruptio?

Corruptio est, cum res interit.

Quid est accretio?

Accretio est, cum quantitas fit major.

Quid est decretio?

Decretio est, cum quantitas fit minor.

Quid est alteratio?

Alteratio est, cum res acquirit novam qualicatem.

Quid est Φορά s. latio?

Φορά, sive *latio* est, cum res ex uno loco in alium transfertur.

Quot sunt modi habendi?

Sex.

Da primum.

Primò dicitur habere aliquid, qui *qualitatem* habet, v. g. *doctrinam*, vel *santitatem*.

Da

51.

Da secundum.

Secundô dicitur habere aliquid, qui quantitatem habet, v. g. magnitudinem septem pedum.

Da tertium.

Tertiô dicitur habere aliquid, qui ea, quæ sunt circa corpus, habet, ut vestem, vel gladium.

Da quartum?

Quartô dicitur habere aliquid, qui habet, ut partem, v. g. manum.

Da quintum?

Quintô dicitur habere aliquid, quod rem complectitur. ut, dolium habet vinum.

Da sextum.

Sextô dicitur habere aliquid, qui rem possidet, v. g. domum.

TRACTATUS V.

*De definitione & divisione.**Quid est DEFINITIO?*

Definitio est oratio alicujus rei naturam explicans. ut, *animal rationale respectu hominis.* Ei respondet *definitum.*

Quid est DEFINITUM?

Definitum est id, cujus natura explicatur. ut, *homo respectu animalis rationalis.*

Quotuplex est definitio?

Duplex: una nominis, altera rei.

Quid est definitio nominis?

Definitio nominis est, quæ alicujus vocis significationem exponit. ut, s. d. *Dialectica est nomen significans artem bene disserendi.*

Quid est definitio rei?

Definitio rei est, quæ rei per nomen significatæ naturam explicat. ut, s. d. *Homo est animal rationale.*

Quoru-

Quotuplex est definitio rei?

Duplex : substantiæ, vel accidentis.

Quotuplex est definitio substantiæ?

Duplex : essentialis s. propriè dicta & descriptio.

Quid est definitio essentialis?

Definitio essentialis est, quæ datur per sola essentialia definiti. ut, s. d. Homo est quoddam compositum ex corpore & anima rationali, vel, Homo est animal rationale.

Quid est DESCRIPTIO?

Descriptio est, quæ datur per aliquid, quod non est essentialiale descripto. ut, s. d. homo est animal creatum ad fruendum aeterna beatitudine, vel, Homo est animal risibile.

Quotuplex est definitio accidentis?

Triplex : essentialis, causalis & perfecta.

Quid est definitio essentialis?

Definitio essentialis est, quæ datur per genus & differentiam à subiecto peti-

tam. ut, s. d. Eclipsis lunaris est defectus luminis in luna. Tonitru est sonus in nube.

Quid est definitio causalis?

Definitio causalis est, quæ datur per genus & differentiam à causa efficiente desumptam. ut, s. d. Eclipsis lunaris est defectus luminis ob interpositionem terræ inter solem & lunam.

Quam vocant definitionem perfectam?

Definitio perfecta est, quæ datur per genus & differentiam tum à subiecto, tum à causa efficiente depromptam. ut, s. d. Eclipsis solaris est defectus luminis in luna ob interpositionem terræ inter solem & lunam.

Quot sunt leges bonæ definitionis?

Tres potissimum.

Quæ est prima?

Definitio debet confici ex notioribus. Cum enim rei naturam, ut dictum, explicare debeat: omnis autem explicatio per aliquid notius fiat, bona definitio non erit, quæ definitum, quod obscurum, erat,

erat, per æquè obfcurum, aut obfcurius explicare conatur.

Quæ est, fecunda?

Definitio debet efse convertibilis cum fuo definito. Seu, definitio & definitum debent efse termini convertibiles.

Quæ est tertia?

In definitione nihil defit, aut redundet. Hinc malè quis afignaret definitionem hominis h. m. Homo eft fubftantia rationalis, vel ita: Homo eft animal rationale rifibile, quia in priori defunt prædicata efentialia: corporea, animata, fenfitiva: in pofteriori redundat tò rifibile, cum differentia specifica tò rationale in ea ponatur.

Quid eft DIVISIO?

Divifio eft oratio totum in fuas partes distribuens. ut, hominis alia pars corpus, alia anima. Totum alio nomine appellatur divifum: partes membra dividentia: item membra divifionis.

Quoruplex eft?

Duplex: nominis & rei.

D 5

Quid

Quid est divisio nominis?

Divisio nominis est, qua distinguitur multiplex significatio termini æquivoci ut, s. d. nomen canis aliquando significat animal latrans, aliquando sidus cœleste, vel, hominum alius verus, alius pictus.

Quid est divisio rei?

Divisio rei est, qua res aliqua, vel terminus univocus, in suas partes dividitur.

Quotuplex est?

Triples, triplicis nempe totius, integralis, essentialis & universalis.

Quid est divisio totius integralis?

Divisio totius integralis est, qua totum integrale dividitur in partes integrantes. i. e. quæ sua quantitate totius quantitatem constituunt. ut, s. d. hominis alia pars caput, alia brachia, alia venter, alia pedes &c.

Quid est divisio totius essentialis?

Divisio totius essentialis est, qua totum essenziale dividitur in partes sibi essentielles. ut, Hominis una pars (secundum rem ipsum componens) corpus, alia anima.

ma. vel, hominis alia pars (ratione ipsum componens) animal est, alia rationale.

Quid est divisio totius universalis?

Divisio totius universalis est qua totum universale dividitur in partes subjectivas. ut, animalium aliud homo, aliud brutum. vel, hominum alius Petrus, alius Paulus &c.

Quot sunt leges bonæ divisionis?

Quatuor potissimum.

Quæ est prima?

Divisum debet plus continere, quàm singula membra dividenda. intellige, vel actu, si totum actuale sit. i. e. integrale, vel essentiale; vel potentia, si sit totum universale.

Quæ est secunda?

Membra divisionis debent esse opposita. Si non re; tamen ratione.

Quæ est tertia?

Divisum debet adæquari membris dividendis simul sumptis, uti adæquatur in hac: animalium aliud homo, aliud brutum

tum. Dico enim rectè: O. animal est homo, vel brutum: & O. quod est homo, vel brutum est animal.

Quæ est quarta?

Divisio debet fieri in partes immediatas, tum inter se, tum respectu divisi; nisi tamen partes immediatæ nobis sint ignotæ. Tunc enim totum in partes remotiores dividere cogimur.

TRACTATUS VI.

De Enunciatione Simplici.

*Quid est ENUNCIATIO
in genere?*

E*nunciatio est oratio, quæ vera est, vel falsa.*

Quid est oratio vera?

Oratio vera est, quæ est conformis objecto, seu, rei significatæ. ut, homo est rationalis.

Quid est oratio falsa?

Oratio falsa est, quæ est difformis objecto, seu rei significatæ. ut, homo est lapis.

Quoru-

*Quotuplex est Enunciatio in
genere?*

Duplex : Simplex & Conjuncta.

Quid est Enunciatio SIMPLEX?

Enunciatio Simplex est, cujus partes principales (materiales) cohærent copula verbali. ut, Homo est rationalis. Subjectum n. nempe homo, & prædicatum, rationale, cohærent verbo substantivo est, quod copula verbalis dicitur. Vocatur ab Aristotele Propositio. vid. supra tr. i.

*Quid est Enunciatio CON-
JUNCTA?*

*Enunciatio conjuncta est, cujus partes principales cohærent copula conjuncti-
onali si, aut, &, vel simili. ut, si sol lu-
cet, dies est. aut dies est, aut nox est, aut
crepusculum est. Et Petrus est homo, & est
doctus. A copula prima conditionalis; se-
cunda disjunctiva; tertia copulativa voca-
tur. De quibus fusè tr. 10. Logic. Tractat.*

Quotuplex est I. Enunciatio simplex?

Duplex : affirmans & negans.

Quid

Quid est Enunciatio affirmans?

Enunciatio affirmans est, quæ dicit prædicatum inesse subjecto. ut, Homo est risibilis.

Quid est Enunciatio negans?

Enunciatio negans est, quæ dicit prædicatum non inesse subjecto. ut, Homo non est equus.

Quotuplex est II.?

Quadruplex: universalis, particularis, indefinita & singularis.

Quid est Enunciatio universalis?

Enunciatio universalis est, cujus subjecto præfixum est signum universale; ejusmodi sunt: Omnis, Nullus, Uterq, Neuter, Quicumq, &c. ut, O: homo est rationalis. N. homo est leo.

Quid est Enunciatio particularis?

Enunciatio particularis est, cujus subjecto præfixum est signum particulare; ejusmodi sunt: Aliquis, Quidam, Alter &c. ut, Aliquis homo est doctus. Alter oculus hominis est dexter.

Quid

Quid est Enunciatio indefinita?

Enunciatio indefinita est, cujus subiecto signum præfixum non est; præfigi tamen potest. ut, homo est doctus. Possum enim signum particulare præfigere & dicere: A. homo est doctus.

Quid est Enunciatio singularis?

Enunciatio singularis est, cujus subiecto nec signum præfixum est, nec præfigi potest. ut, Petrus est doctus.

Quotuplex est I I I.?

Duplex: Finita & infinita.

Quid est Enunciatio finita?

Enunciatio finita est, cujus & subiectum & prædicatum est terminus finitus. ut, homo est animal.

Quid est Enunciatio infinita?

Enunciatio infinita est, cujus vel subiectum, vel prædicatum, vel utrumque est terminus infinitus. ut, O. non doctus est rudis. O. homo est non leo. O. non animal est non homo. Prima dicitur infinita subiecti; secunda, prædicati; tertia, utriusque. i. e. subiecti & prædicati.

Quotuplex

Quotuplex est IV.?

Duplex : Absoluta & modalis.

Quid est Enunciatio absoluta?

Enunciatio absoluta est, quæ dicit rem esse, vel non esse sine modo. ut, homo est rationalis. Dicitur etiam de inesse.

Quid est Enunciatio modalis?

*Enunciatio modalis est, quæ dicit rem esse, vel non esse cum modo. ut, Necesse est hominem esse rationalem. Contingit hominem esse doctum. Possibile est O. hominem dormire. Impossibile est hominem esse lapideum. De qua prolixè tr. 9. Logi-
cor. Tractat.*

Quotuplex est V.?

Duplex : secundi & tertii adjecti.

Quid est Enunciatio secundi adjecti?

Enunciatio secundi adjecti est, in qua post verbum substantivum EST nullum nomen sequitur. ut, Deus est. Purgatorium non est.

Quid est Enunciatio tertij adjecti?

*Enunciatio tertij adjecti est, in qua
post*

post verbum substantivum EST aliud nomen sequitur, sive in recto, sive in obliquo. ut, *Petrus est homo. Piscis est in fluvio.*

Quotuplex est VI.?

Duplex : de extremo simplici & conjuncto.

Quid est enuntiatio de extremo simplici?

Enuntiatio de extremo simplici est, cujus & subjectum & prædicatum est terminus simplex, intellige, voce. ut, equus est animal. homo est doctus.

Quid est enuntiatio de extremo conjuncto?

Enuntiatio de extremo conjuncto est, cujus vel subjectum, vel prædicatum, vel utrumq; est terminus complexus, s. conjunctus, vel sine conjunctione. ut, s. d. Socrates est homo doctus; vel cum ea. ut, s. d. O. homo, si est philosophus, est doctus. Johannes docet & ambulat. O. animal est rationale vel irrationale. Prima dicitur de prædicato conditionato; Secunda de prædicato copulato; Tertia de prædicato disjuncto.

Et hæc conveniunt enunciationi simplici IN SE spectatæ.

*Quot accidunt eidem comparatæ cum
alia?*

Quinque: 1. oppositio. 2. subalternatio. 3. æquipollentia. 4. Conversio. 5. Consecutio.

*Quid sunt ENUNCIATIONES
OPPOSITÆ?*

Enunciationes oppositæ sunt duæ enunciationes constantes eodem subjecto & prædicato, quarum una est affirmans, altera negans. ut, O. homo est rationalis. N. homo est rationalis.

Quotuplices sunt?

Triplices: Contradictoriæ, contrariæ & subcontrariæ.

Quid sunt enunciationes contradictoriæ?

Enunciationes contradictoriæ sunt oppositæ, quarum una est universalis, altera particularis. ut, O. homo est rationalis. A. homo non est rationalis. item: N. homo est rationalis. A. homo est rationalis.

Quid

Quid sunt enunciationes contrariæ?

Enunciationes contrariæ sunt oppositæ universales. ut, O. homo est rationalis. N. homo est rationalis.

Quid sunt enunciationes subcontrariæ?

Enunciationes subcontrariæ sunt oppositæ particulares. ut, A. homo est doctus. A. homo non est doctus.

Quid sunt enunciationes SUBALTERNÆ?

Enunciationes subalternæ sunt universalis & particularis, eodem subiecto & prædicato constantes, quarum utraque affirmans est, vel utraque negans. ut, O. homo est animal. A. homo est animal. item: N. homo est equus. A. homo non est equus. Universalis dicitur subalternans: particularis, subalternata.

Cedò legem contradictoriarum?

Contradictoriarum una vera est; altera falsa.

Cedò legem contrariarum.

Contrariæ non possunt esse simul veræ: possunt tamen simul esse falsæ, supple, in

materia contingenti. ut sunt : O. homo est doctus. N. homo est doctus.

Cedo legem subcontrariarum ?

Subcontrariae possunt esse simul verae (intellige, in materia contingenti) non falsae. ut simul verae sunt istae : A. homo est doctus. A. homo non est doctus, si priorem de Socrate ; posteriorem de Corydone intelligas.

Quas habes leges subalternarum ?

Duas.

Cedo primam.

Si subalternans vera est, vera etiam est subalternata ; non contra : si subalternans falsa est, falsa etiam est subalternata.

Cedo secundam.

Si subalternata falsa est, falsa etiam est subalternans ; non contra : si subalternata vera est, vera etiam est subalternans.

*Quid sunt enunciationes AEQUI-
POLLENTES ?*

Enunciationes equipollentes sunt plures enunciationes constantes eodem subiecto & praedicato ; sed diversis signis idem significantes.

Qua.

Quenam enunciationes fieri possunt equipollentes?

Oppositæ & subalternæ.

Quomodo sunt equipollentes?

Præfigendo particulam negativam, NON, vel signo, vel copulæ, vel utriq; enunciationis, quæ alteri æquipollere debet.

Quæ sunt equipollentes præfigendo negationem signo?

Contradictoriæ. ut hæ: O. homo est rationalis. Q. homo non est rationalis. Si enim priori signo particulam non præponas & dicas: Non O. homo est rationalis, æquipollet posteriori: Q. homo non est rationalis; & contra: si eandem particulam præponas signo posterioris, dicasq;: Non Q. homo non est rationalis, æquipollet priori: O. homo est rationalis.

Quæ sunt equipollentes præfigendo negationem copulæ?

Contrariæ. ut hæ: O. homo est rationalis. N. homo est rationalis. Si n. prioris copulæ particulam non præponas & di-

cas : *O. homo non est rationalis, æquipollet posteriori : N. homo est rationalis ; & contra : si eandem præponas copulæ posterioris, dicasq; : N. homo non est rationalis, æquipollet priori : O. homo est rationalis.*

Quæ sunt æquipollentes præfigendo negationem simul signo & copulæ ?

Subalternæ. ut hæ : *O. homo est rationalis. Q. homo est rationalis. Si n. prioris signo & copulæ particulam non præponas & dicas : Non O. homo non est rationalis, æquipollet posteriori : Q. homo est rationalis ; & contra : si eandem præponas signo & copulæ posterioris, dicasq; : Non Q. homo non est rationalis, æquipollet priori : O. homo est rationalis.*

Quid est CONVERSIO ?

Conversio est mutatio subiecti in prædicatum & prædicati in subiectum manente eadem qualitate & veritate, ut, s. d. N. homo est equus. N. equus est homo. Prior enunciatio conversa dicitur : posterior, convertens.

Quan-

Quando manet eadem Qualitas?

Cum affirmans convertitur in affirmantem, vel negans in negantem.

Quando manet eadem veritas?

Cum conversa vera existente, convertens quoque vera est.

Quotuplex est conversio?

Duplex: simplex & per accidens.

Quid est conversio simplex?

Conversio simplex est, qua servatur eadem quantitas propositionum.

Quando servatur eadem quantitas propositionum?

Cum universalis convertitur in universalem, & particularis in particularem.

Quae propositiones convertuntur simpliciter?

1. Universalis negans. ut hæc: N. homo est equus, in istam: N. equus est homo. 2. Particularis affirmans. ut ista: Q. homo est doctus, in hanc: Q. doctum est homo.

Quid est conversio per accidens?

Conversio per accidens est, qua quantitas propositionum mutatur.

Quando mutatur quantitas propositionum?

Cum universalis convertitur in particularem, vel contra.

Quae propositiones convertuntur per accidens?

1. Universalis affirmans. ut hæc: O. homo est animal, in illam: A. animal est homo. 2. Universalis negans. ut ista: N. homo est lapis, in hanc: A. lapis non est homo.

Quid est CONSECUTIO?

Consecutio est, qua ex finita inferitur infinita, vel contra. uti sequitur: O. justus est honorandus. E. N. justus est non honorandus, & contra. N. electus est reprobus. E. O. electus est non reprobus, & contra. Q. homo est doctus. E. Q. homo non est non doctus, & contra. Q. homo non est doctus. E. Q. homo est non doctus, & contra.

TRA-

TRACTATUS VII.

*De Suppositione vocum in propositionibus.**Quid est SUPPOSITIO?*

Suppositio est certa vocis alicujus, sub-
jecti praesertim, in enunciatione ac-
ceptio.

Quotuplex est I.?

Duplex: materialis & formalis.

Quid est suppositio materialis?

*Suppositio materialis est acceptio vocis
pro seipsa. ut, s. d. homo est dictio dissyl-
laba, accipitur vox homo.*

Quid est suppositio formalis?

*Suppositio formalis est acceptio vocis
pro re significata. ut, s. d. homo est risi-
bilis, utrumq; extremum accipitur.*

Quotuplex est II.?

Duplex: singularis, s. discreta, &
communis.

E s

Quid

Quid est suppositio singularis?

Suppositio singularis est acceptio vocis singularis. Qualis est in subjecto hujus propositionis : Socrates currit.

Quid est suppositio communis?

Suppositio communis est acceptio vocis communis.

Quotuplex est?

Duplex : simplex & personalis.

Quid est suppositio simplex?

Suppositio simplex est acceptio vocis communis pro suo significato immediato præcisè i. e. tantùm. ut, s. d. homo est species, accipitur vox homo, pro nuda natura hominis, quam proximè denotat ; non v. pro inferioribus, seu iis, quæ naturam illam habent, nempe Petro, Paulo, Johanne &c. Similiter si dicas : animal est genus, vox animal capitur pro nuda animalis natura ; non v. pro inferioribus, seu iis, quæ habent illam naturam, scilicet homine, leone, equo &c.

Quid est suppositio personalis?

Suppositio personalis est acceptio vocis com-

communis pro suis significatis mediatis,
i. e. inferioribus, vel denominatis. ut, s. d.
O. homo est risibilis, accipitur vox homo
pro suis inferioribus, *Petro, Paulo, Jo-*
hanne &c. in quæ natura hominis com-
munis per signum universale distribui-
tur. Similiter, s. d. *O. risibile est flebile*,
vox *risibile* accipitur pro suis denomi-
natis, *Petro, Paulo, Johanne &c.*

Quotuplex est I. suppositio per-
sonalis?

Quadruplex: Distributiva, Copula-
ta, Determinata & Confusa.

Quid est suppositio Distributiva?

Suppositio Distributiva est acceptio vo-
cis communis pro inferioribus, vel de-
nominatis copulativè enumerandis. i. e.
per conjunctionem copulativam copula-
tivè sumptam, h. e. copulantem inte-
gras enunciationes. Ita sumitur subje-
ctum hujus propositionis: *O. homo est*
animal. Sensus n. est: *Ec Petrus est ani-*
mal & Paulus est animal & Johannes est
animal & sic de cæteris: ubi conjunctio
copu-

copulativa ET copulat integras enun-
ciationes. Dicitur etiam *universalis*, item
copulativa. Et ita non modò *subjectum*
universalis propositionis; sed etiam *præ-*
dicatum *negantis* accipitur.

Quotuplex est I.?

Duplex : absoluta & accommodata.

Quid est suppositio distributiva ab-
soluta?

Suppositio distributiva absoluta est, ubi
nulla intelligitur exceptio. Ita sumitur
subjectum hujus propositionis : O. ani-
mal sentit. Nullum n. animal datur, quod
sensu careat.

Quid est suppositio distributiva ac-
commoda?

Suppositio distributiva accommodata est,
ubi aliqua exceptio intelligitur. ut in isto
Poëtæ : Tegit omnia Cælum, accipitur vox
Omnia. Sensus n. est : Cælum tegit omnia,
scilicet, præter se.

Quotuplex est II.?

Triplex : vel pro generibus singulo-
rum tantum, vel pro singulis generum
tan-

tantum, vel pro generibus singulorum
& singulis generum simul.

*Quid est suppositio distributiva pro generibus
singulorum tantum?*

*Suppositio distributiva pro generibus sin-
gulorum tantum est, cum vox aliqua ac-
cipitur pro omnibus suis speciebus; non
individuis. Ita sumitur subiectum hujus
propositionis: O. sensus sunt in homine.
Sensus n. est: Omnes sensuum species, nem-
pe visus, auditus, gustus &c. in homine
sunt; non, Omnia sensuum individua, cum
alias visus hujus lyncis & odoratus hujus
canis in homine esset, quod absurdum.*

*Quid est suppositio distributiva pro singulis
generum tantum?*

*Suppositio distributiva pro singulis gene-
rum tantum est, cum vox aliqua accipi-
tur pro omnibus suis individuis; non
speciebus. Ita accipitur subiectum hujus
propositionis: O. animal moritur. Sensus
n. est: O. animalis individuum moritur;
non, O. animalis species. Generatio n. &
corruptio singularium est; non univer-
salium.*

Qui

Quid est suppositio distributiva pro generibus singulorum, & singulis generum simul?

Suppositio distributiva pro generibus singulorum & singulis generum simul est, cum vox aliqua accipitur non tantum pro omnibus suis speciebus; sed etiam omnibus suis individuis. Ita sumitur subiectum hujus propositionis: O. animal est substantia. Non n. tantum; Omnis animalis species, i. e. homo, leo, equus &c. sed &, Omne animalis individuum, i. e. hic homo, hic leo, hic equus &c. est substantia.

Quid est suppositio copulata?

Suppositio copulata est acceptio vocis communis pro inferioribus, vel denominatis copulativim enumerandis. i. e. per conjunctionem copulativam copulativim sumptam, h. e. copulancem simplices tantum terminos. Ita sumitur subiectum hujus propositionis: O. elementa sunt quatuor. Sensus n. est: Aer, ignis, aqua & terra simul sumpta sunt quatuor. Ubi conjunctio copulativa ET copulat simplices terminos. Dicitur etiam Collectiva.

Quid

Quid est suppositio determinata?

Suppositio determinata est acceptio vocis communis pro inferioribus, vel denominatis disjunctivè enumerandis. i. e. per conjunctionem disjunctivam disjunctivè sumptam, h. e. disjungentem integras enunciationes. Ita sumitur subjectum hujus propositionis: A. homo est doctus. Sensus n. est: Vel Petrus est doctus, vel (si hic non est) Paulus est doctus, vel (si nec iste) Johannes est doctus, vel (si neq; hic) alius quispiam hominum in singulari est doctus. Ubi conjunctio disjunctiva VEL disjungit integras enunciationes. Dicitur etiam Disjunctiva. Et ita non tantum capitur subjectum particularis; sed etiam prædicatum affirmantis particularis.

Quid est suppositio confusa?

Suppositio confusa est acceptio vocis communis pro inferioribus, vel denominatis disjunctim enumerandis. i. e. per conjunctionem disjunctivam disjunctim sumptam, h. e. disjungentem simplices tantum terminos. Ita sumitur subjectum hujus

hujus propositionis : *A. navis est necessaria navigaturo.* Sensus n. est : *hæc, vel illa, vel ista navis* (indeterminate s. cōfusè, cum nulla determinatè necessaria sic) *est necessaria navigaturo.* Ubi conjunctio disjunctiva *VEL* disjungit simplices terminos. Dicitur etiam *Disjuncta.* Hoc modo etiam accipitur *prædicatum affirmantis universalis.*

Quotuplex est ?

Duplex : Naturalis & accidentalis.

Quid est suppositio naturalis ?

Suppositio naturalis est acceptio vocis communis pro omnibus, quæ naturâ suâ significare potest. uti accipitur subiectū hujus propositionis : *O. homo est animal.* Intelligitur n. per vocem *homo* omne illud, quod ipsa denotatur, i. e. homines, qui sunt, fuerunt, futuri sunt, vel esse possunt.

Quid est suppositio accidentalis ?

Suppositio accidentalis est acceptio vocis communis non pro omnibus ; sed iis tantum significatis, pro quibus, ut accipia-

cipiatur, patitur enunciatio. uti accipitur subjectum propositionis istius: *2. homo nunc scribit*: nec n. capitur vox, *homo*, pro homine, qui fuit, vel futurus est, quia id prædicatum non permittit; sed pro eo tantum, qui jam existit.

TRACTATUS IIX.

De Syllogismo Simplici.

Quid est ARGUMENTATIO in genere?

Argumentatio est oratio, in qua unum ex alio colligitur. ut, *homo est rationalis. E. homo est risibilis.*

Quot sunt ejus partes?

Tres: antecedens, consequens & nota illationis.

Quid est Antecedens?

Antecedens est enunciatio, ex qua alia colligitur.

Quid est Consequens?

Consequens est enunciatio, quæ ex alia colligitur.

Quid est nota illationis?

Nota illationis est conjunctio significans unam enunciationem colligi ex alia.

ut in argumentatione allata : *Homo est rationalis. E. Homo est risibilis*, antecedens est illa enunciatio : *Homo est rationalis*; consequens ista : *Homo est risibilis*: nota illationis conjunctio ergo.

Quotuplex est argumentatio?

Duplex : bona & vitiosa.

Quid est argumentatio bona?

Argumentatio bona est, in qua consequens legitimè sequitur ex antecedente. ut, homo est animal. E. homo est sensitivus.

Quando consequens legitimè sequitur ex antecedente?

Consequens legitimè sequitur ex antecedente, quando oppositum consequentis nequit simul stare, seu verum esse cum antecedente, uti fit in exemplo allato. Nihil n. potest simul esse animal & non esse sensitivum.

Quid est argumentatio vitiosa?

Argumentatio vitiosa est, in qua consequens ex antecedente legitimè non inferitur. ut, homo est animal. E. homo est rationalis.

Quan-

*Quando consequens ex antecedente legitime
non inferitur?*

*Consequens ex antecedente legitime non
inferitur, quando oppositum consequen-
tis potest simul stare, seu verum esse cum
antecedente, uti fit in allata jam argu-
mentatione. Potest n. aliquid animal esse
ita, ut rationale non sit, ut patet de bruto.*

Quotuplex est I. argumentatio bona?

Duplex: Formalis & materialis.

Quando argumentatio est formalis?

*Argumentatio formalis est, cum in nulla
similis formæ dari potest antecedens ve-
rum consequente falso.*

Quanam argumentationes sunt similis formæ?

*Argumentationes similis formæ sunt;
quæ constant æquè multis terminis eo-
dem ordine dispositis & æquè multis
propositionibus ejusdem quantificatis &
qualitatis. ut hæc argumentatio:*

O. animal est vivens.

O. homo est animal. E.

O. homo est vivens, similis formæ est

eum illa: O. arbor est planta.

O. quercus est arbor. E.

O. quercus est planta;

Quando est materialis?

Argumentatio materialis est, cum in aliqua similis formæ dari potest antecedens verum consequente falso, ut hæc: O. homo est sensitivus. E. O. homo est animal. Datur n. antecedens verum consequente falso in hac similis formæ: O. homo est sensitivus. E. O. homo est brutum.

Quotuplex est II. argumentatio bona?

Duplex: Syllogistica & non syllogistica.

Quid est argumentatio syllogistica?

Argumentatio syllogistica nihil aliud est, quàm Syllogism⁹ in genere consideratus.

Quid est SYLLOGISMUS in genere consideratus?

Syllogismus in genere consideratus est oratio, in qua positis quibusdam diversum quid à positis ex necessitate sequitur, eò quod illa posita sint.

Quæ dicuntur hic poni?

Poni i. e. præmitti, seu præponi dicuntur duæ enunciationes, quæ proinde præmissæ & propositiones appellantur.

Quid intelligis per tò diversum à positis?

Intelligo tertiam enunciationem, quæ ex præmissis illis colligitur & conclusio vocatur.

Quid

*Quid sibi volunt ista verba : ex necessitate
sequitur, eò quod illa posita sint?*

**Significant, ex talibus præmissis non
posse nō sequi ejusmodi conclusionem.**

*Quotuplex est Syllogismus in genere con-
sideratus?*

Duplex : Simplex & Conjunctus.

Quid est SYLLOGISMUS SIMPLEX?

**Syllogismus simplex est, qui ex præmissis
simplicibus colligit conclusionem sim-
plicem.**

*Quid est SYLLOGISMUS CON-
JUNCTUS?*

**Syllogismus conjunctus est, qui utramq;
præmissam, vel alteram saltem habet
conjunctam. Et tales sunt:**

1. *Si est animal est substantia.
Si est homo est animal. E.
Si est homo est substantia. Vel*
2. *Si est animal est substantia.
Sed est animal. E.
est substantia.*
3. *Aut Socrates est sanus, aut est aeger.
Sed est sanus. E.
Non est aeger.*

4. *Non est homo & est equus.
Sed est homo. E.*

Non est equus. Priores duo conditionales sunt; Tertius disjunctivus est: Quartus copulativus. Sed de hisce syllogismis in *Tr. 10. Logicor. Tractat. ex professo.*

Quotuplicia sunt principia syllogismi simplicis?

Duplicia: interna & externa.

Quid sunt principia interna?

Principia interna syllogismi simplicis sunt, quæ sunt in ipso syllogismo.

Quotuplicia sunt?

Duplicia: materialia & formalia.

Quid sunt principia materialia?

Principia materialia syllogismi simplicis sunt, ex quibus, velut ex materia, construitur syllogismus simplex.

Quotuplicia sunt?

Duplicia: propinqua, ut *propositiones*, & remota, ut *termini*.

Quot sunt in syllogismo simplici propositiones?

Tres: major, minor & conclusio, quarum duæ priores etiam *sumptiones*

appellantur: item *præmissæ*, seu *antecedens* syllogismi simplicis.

Quid est propositio major?

Propositio major est illa sumptio, quæ ordine prolacionis prior producitur. Dicitur à Cicerone absolute *propositio*.

Quid est propositio minor?

Propositio minor est illa sumptio, quæ ordine prolacionis posterior producitur. Dicitur etiam *assumptio*.

Quid est Conclusio?

Conclusio est, quæ ex maiore & minore inferitur. Dicitur etiam *Consequens* syllogismi simplicis: item *Questio*.

Quot sunt termini in syllogismo simplici?

Tres: Medium, Majus extremum & Minus extremum.

Quid est Medium?

Medium est terminus, qui bis ponitur ante conclusionem. Dicitur etiam *terminus medius*: item, *argumentum tertium*.

Quid est Majus extremum?

Majus extremum est terminus, qui præter medium in propositione maiori collocatur.

locatur. Dicitur etiam *terminus major* :
item, *major extremitas*.

Quid est Minus extremum?

Minus extremum est terminus, qui
præter medium collocatur in propo-
sitione minori. Dicitur etiam *terminus mi-*
nor : item, *minor extremitas*. E. G. in hoc
syllogismo : O. *animal sentit*.

O. *homo est animal*. E.

O. *homo sentit*,

Propositio major est : O. *animal sentit* :
minor : O. *homo est animal* : Conclusio :
O. *homo sentit*. Medium est *animal*, majus
extremum *sentire* : minus extremum :
homo.

*Quid sunt principia formalia syllogismi
simplicis?*

Principia formalia syllogismi simplicis
sunt dispositiones quædam principiorum
materialium.

Quot sunt?

Duo : unum terminorum, quod *fi-*
gura vocatur ; alterum propositionum,
quod *modus* appellatur.

Quid

Quid est FIGURA syllogistica?

*Figura syllogistica est dispositio medijs
cum extremis secundum subjectionem
& prædicationem.*

Quotuplex est?

*Vulgo triplex constituitur : prima,
secunda & tertia.*

Quid est prima figura?

*Prima figura est, in qua medium semel
subjicitur & semel prædicatur.*

Quid est secunda figura?

*Secunda figura est, in qua medium bis
prædicatur.*

Quid est tertia figura?

*Tertia figura est, in qua medium bis
subjicitur. Exempla infra vide.*

Quid est MODUS syllogisticus?

*Modus syllogisticus est dispositio trium
enunciationum syllogismi secundum
quantitatem & qualitatem.*

Quotuplex est?

*Duplex : Directus, seu directè con-
cludens, & indirectus, seu indirectè con-
cludens.*

Quid est modus directus?

*Modus directus est, qui majus extre-
mum*

mum concludit de minori. ut, si ita col-
ligas:

O. animal est vivens.

O. homo est animal. E.

O. homo est vivens.

Quid est modus indirectus?

*Modus indirectus est, qui minus extre-
mum concludit de majori. ut si ita col-
ligas:*

O. animal est vivens.

O. homo est animal. E.

A. vivens est homo.

*Quot sunt modi directi utiles i. e. apti
ad concludendum?*

*Quatordecim: Barbara, Celarent, Darij,
Ferio, Cesare, Camestres, Festino, Baroco, Da-
rapti, Felapton, Disamis, Datisi, Bocardo, Fe-
rison. Ubi prima vocalis cujuslibet vocis
denotat quantitatem & qualitatem pro-
positionis majoris, secunda minoris, ter-
tia conclusionis.*

A.	[denotat]	}	universalem affirmantem,	
E.				universalem negantem,
I.				particularem affirmantem.
O.				particularem negantem, :

juxta versiculos:

Asferit A. negat E; sed universaliter amba.

Asferit I. negat O; sed particulariter amba.

Quid

Quid literæ initiales : item medianæ :
S. P. M. C. significant, *infra* dicitur.

Quot sunt modi PRIMÆ FIGURÆ?

Quatuor: Barbara, Celarent, Darij, Ferio.

Quinam modus est Barbara?

Modus *Barbara* est, qui omnes propositiones habet universales affirmantes, ut si ita colligas:

Bar- O. animal est substantia.

ba- O. homo est animal. E.

ra. O. homo est substantia.

Qui Celarent?

Modus *Celarent* est, qui habet majorem universalem negantem, minorem universalem affirmantem & conclusionem rursus universalem negantem, ut, si ita colligas:

Ce- N. animal est planta.

la- O. homo est animal. E.

rent. N. homo est planta.

Qui Darij?

Modus *Darij* est, qui majorem habet universalem affirmantem, minorem & conclusionem particulares affirmantes. ut, si ita colligas:

Da-

Da- *O. homo est rationalis.*

ri- *A. animal est homo. E.*

i. *A. animal est rationale.*

Qui denique est Ferio?

Modus Ferio est, qui majorem habet universalem negantem, minorem particularem affirmantem & conclusionem particularem negantem. ut, si ita colligas:

Fe- *N. Æthiops est albus.*

ri- *A. homo est Æthiops. E.*

o. *A. homo non est albus.*

Quot sunt modi SECUNDÆ FIGURÆ?

Similiter quatuor: Cesare, Camestres, Festino & Baroco.

Qui modus est Cesare?

Modus Cesare est, qui majorem habet universalem negantem, minorem universalem affirmantem; conclusionem rursus universalem negantem. ut, si ita colligas:

CeS- *N. brutum est rationale.*

a- *O. homo est rationalis. E.*

re. *N. homo est brutum.*

Qui Camestres?

Modus Camestres est, qui majorem habet universalem affirmantem, minorem & con-

& conclusionem universales negantes:
ut, si ita colligas:

Ca- O. homo est rationalis.

MeS- N. leo est rationalis. E.

treS- N. leo est homo.

Qui Festino?

Modus *Festino* est, qui majorem habet universalem negantem, minorem particularem affirmantem; conclusionem particularem negantem. ut, si ita colligas:

FeS- N. homo est brutum.

ti- A. animal est brutum. E.

no. A. animal non est homo.

Qui denique Baroco?

Modus *Baroco* est, qui majorem habet universalem affirmantem, minorem & conclusionem particulares negantes. ut, si ita colligas:

Ba- O. homo est rationalis.

ro- A. animal non est rationale. E.

Co. A. animal non est homo.

Quot sunt modi TERTIÆ FIGURÆ?

Sex: Darapti, Felapton, Disamis, Datisi, Bocardo & Ferison.

Qui modus est Darapti?

Modus *Darapti* est, qui majorem &

mi

minorem habet universales affirmantes;
conclusionem v. particularem affirman-
tem. ut, si ita colligas:

Da- *O. homo est rationalis.*

raP- *O. homo est animal. E.*

ti. *A. animal est rationale.*

Qui Felapton?

Modus *Felapton* est, qui maiorem ha-
bet universalem negantem, minorem
universalem affirmantem; conclusionē
particularem negantē. ut, si ita colligas:

Fe- *N. leo est rationalis.*

laP- *O. leo est animal. E.*

ton. *A. animal non est rationale.*

Qui Disamis?

Modus *Disamis* est, qui maiorem habet
particularem affirmantem, minorem u-
niversalem affirmantem; conclusionem
rursus particularem affirmantem. ut, si
ita colligas:

DiS- *A. animal est rationale.*

a- *O. animal est vivens. E.*

MiS. *A. vivens est rationale.*

Qui Datisi?

Modus *Datisi* est, qui maiorem habet
universalem affirmantem, minorem &

con-

conclusionem particulares affirmantes:
ut, si ita colligas:

Da- O. *avarus est miser.*

ris- A. *avarus est dives. E.*

i. A. *dives est miser.*

Qui Bocardo?

Modus *Bocardo* est, qui maiorem habet particularem negantem, minorem universalem affirmantem & conclusionem rursus particularem negantem. ut, si ita colligas:

Bo- A. *animal non est homo.*

Car- O. *animal est vivens. E.*

do. A. *vivens non est homo.*

Qui deniq; Ferison?

Modus *Ferison* est, qui maiorem habet universalem negantem, minorem particularem affirmantem; conclusionem particularem negantem. ut, si ita colligas:

Fe- N. *vitium est amandum.*

ris- A. *vitium est delectabile. E.*

on. A. *delectabile non est amandum.*

Et hæc de principiis syllogismi simplicis infernis.

Quid

Quid sunt principia externa syllogismi simplicis?

Principia externa syllogismi simplicis sunt, quæ non sunt in syllogismo.

Quotuplicia sunt?

Duplicia: Dirigentia & Perficientia.

Quid sunt principia dirigentia?

Principia dirigentia sunt axiomata, i. e. propositiones per se notæ, quibus nititur consequentia syllogistica.

Quot sunt?

Duo: unum affirmativum; alterum negativum.

Quodnam est principium affirmativum?

*Istud: Quicquid affirmatur de subiecto universaliter sumpto (i. e. pro omni eo, quod est ipsum) affirmatur & de quovis, quod sub illo subsumitur. ut, quia vivens affirmatur de omni eo, quod est animal, affirmatur etiam de homine, & aliis sub animali contentis. Dicitur aliàs *Dictum de omni*.*

Qui syllogismi hoc principio diriguntur?

Omnes syllogismi affirmativi, primæ quidem figuræ actu & evidenter; tertiæ v. potestate & obscure.

Quod

Quod est negativum principium?

Hoc: Quicquid negatur de subiecto universaliter sumpto, negatur & de quovis, quod sub illo subsumitur. ut, quia *planta* negatur de *omni animali*, negatur & de *homine* & aliis sub animali contentis.

Qui syllogismi hoc principio diriguntur?

Omnes syllogismi negativi, i. e. conclusionem cum altera præmissarum negantem habentes: primæ quidem figuræ similiter actu & evidenter; reliquarum v. potestate & obscure.

Ex dictis hætenus colligunt Logici regulas consequentiæ syllogisticæ, dic, quæso, quotuplices sunt illæ?

Duplices: Generales & speciales.

Quot numerantur Generales?

Septem.

Cedo primam.

I. est: In omni syllogismo simplici tres tantum termini esse possunt. Hinc vitiosè concludit iste:

O. homo vivit.

Effigies Petri est homo pictus. E.

Effigies Petri vivit.

G

Cedo

Cedò secundam.

II. est: *Medium syllogisticum non potest ingredi conclusionem, supple, qua medium: cum ita idem per idem probaretur*

Cedò tertiam.

III. est: *In altera praemissarum medium debet distribui, supple, completè, i. e. pro omni eo, quod est ipsum. Hinc N. V. C.*

O. gladius est ferreus.

Q. ferrum est gladius. E.

Q. ferrum est ferreum. Non n.

licet majorem proposit. salva ejus veritate ita concipere & dicere: Omne quod est gladius est ferreum, cum tò ferreum de figura gladij verificetur; non de materia illius, nempe ferro.

Cedò quartam.

IV. est: *Ex puris particularibus nihil sequitur. ut, si ita colligas:*

Q. homo est doctus.

Q. rudis est homo. E.

Q. rudis est doctus.

Cedò quintam.

V. est: *Ex puris negativis nihil sequitur. ut, si colligas h. m.*

N. ani.

N. animal est planta.

N. arbor est animal. E.

N. arbor est planta.

Cedo sextam.

VI. est : *Conclusio imitetur partem debiliores, supple, si pars debilior adsit. Dicitur a. pars debilior præmissa particularis respectu universalis & negans respectu affirmantis. Hinc malè concluditur ita: O. homo est rationalis.*

A. animal est homo. E.

O. animal est rationale.

vel h. m. *N. animal est planta.*

O. arbor est planta. E.

O. arbor est animal.

Cedo septimam.

VII. est : *A non distributo ad distributum (i. e. à termino non distributivè accepto in antecedente, ad eundem distributivè acceptum in consequente) N. V. C. ut, si ita colligas:*

A. animal non est rationale.

O. homo est rationalis. E.

A. homo non est animal: ubi majus extremum animal, non distribui-

G d

CME

est in majori ; distribuitur a. in conclusio-
fione, cum *ibi* subjectum particularis sit ;
hic prædicatum negantis ; vel h. m.

O. animal vivit.

O. animal est substantia. E.

O. substantia vivit : ubi minus
extremum, *substantia*, non distribuitur
in minori ; distribuitur v. in conclusio-
ne, quia *ibi* prædicatum affirmantis est ;
hic subjectum universalis.

Quot numerant regulas speciales ?

Sex : duas *primæ*, duas *secundæ*, & toti-
dem *tertiæ* figuræ.

Da regulam primam 1. fig.

I. est : *Ex maiore particulari nihil se-
quitur in prima figura. ut,*

A. animal est rationale.

O. equus est animal. E.

A. equus est rationalis : cum

*medium in neutra præmissarum distribua-
tur :* quod repugnat *regulæ general. 3.* Est
n. in majori subjectum particularis ; in
minori prædicatum affirmantis.

Da secundam.

II. est : *Ex minore negante nihil sequi-
tur in prima figura. ut,*

O. ani-

O. animal vivit.

N. planta est animal. E.

N. planta vivit: cum majus extremum, vivens, non distribuatur in majori, ubi prædicatum est affirmantis; distribuatur v. in conclusione, ubi negantis prædicatum est: quod repugnat reg. gen. 7.

Da regulam primam 2. fig.

I. est: Ex majore particulari nihil sequitur in secunda figura. ut,

A. animal non est rationale.

O. homo est rationalis. E.

A. homo non est animal: cum majus extremum, animal, non distribuatur in majori, ubi subjectum particularis est: distribuatur a. in conclusione, ubi negantis est prædicatum: quod contrariatur reg. gen. 7.

Da secundam.

II. est: Ex puris affirmativis nihil sequitur in secunda figura. ut,

O. brutum est animal.

O. homo est animal. E.

O. homo est brutum: cum me-
dium

dium, *animal*, in neutra præmissarum distribuatur cōtra *reg. gen. 3.* quia utriusq; præmissæ affirmantis prædicatum est.

Da regulam primam 3. fig.

I. est : *Ex minore negante nihil sequitur in tertia figura. ut,*

O. homo est animal.

N. homo est brutum. E.

*A. brutum non est animal: cum majus extremum, nempe animal, in majori, ejus quippe affirmantis prædicatum, non distribuatur; distribuatur a. in conclusione, ejus scilicet negantis prædicatum, contra *reg. gen. 7.**

Da secundam.

II. est : *Conclusio in tertia figura debet esse particularis. Hinc non sequitur:*

O. homo est rationalis.

O. homo est animal. E.

*O. animal est rationale: cum minus extremum, animal, prædicatum videlicet minoris affirmantis, in ea non distribuatur; distribuatur a. in conclusione, cujus quippe negantis est prædicatum; vicissim contra *reg. gen. 7.**

Quid

Quid sunt principia perficientia?

Principia perficientia sunt, quibus syllogismi imperfecti reducuntur ad perfectos.

Quot sunt?

Duo : Conversio & præmissarum transpositio : quibus additur expositio.

Quid est Conversio?

Hoc explicatum est supra tr. 6. de Enunc. simplici.

Quid est præmissarum transpositio?

Præmissarum transpositio est collocatio propositionis majoris in sedem minoris, & contra minoris in sedem majoris.

Quid est Expositio?

Hoc paulò inferius explicabitur.

Quid est syllogismus perfectus?

*Syllogismus perfectus est, qui nullo indiget principio perficienti, ut cuivis sanæ mentis appareat necessaria ejus consequentia. ut omnis syllogismus concludens in modo *Barbara, Celarent, Darç,* vel *Ferio* primæ figuræ.*

Quid est syllogismus imperfectus?

Syllogismus imperfectus est, qui uno indiget principio perficienti, vel pluribus,

ut cuivis sanæ mentis appareat necessaria ejus consequentia. ut omnis syllogismus secundæ & tertiæ figuræ in modis iisdem assignatis concludens.

Quid est Reductio?

Reductio est mutatio syllogismi imperfecti in perfectum, ut ostendatur imperfectus fuisse legitimus.

Quotuplex est reductio?

Triplex: **Ostensiva**, per expositionem & per impossibile.

Quid est reductio ostensiva?

Reductio ostensiva est, qua in syllogismo perfecto, ad quem fit reductio, infertur eadē conclusio, quæ inferebatur in imperfecto, vel certè ejus conversa retento eodem medio.

Ad quem modum perfectum singuli imperfecti reducuntur?

Quatuor sunt literæ initiales quatuor modorum perfectorum, nempe, B. C. D. F. à quarum una incipiunt omnes modi imperfecti. Prima litera cujuslibet illorum significat, illum reduci ad perfectum ab eadem litera incipientem, ut, *Cesare* ad *Celarent*, *Darapti* ad *Darj* &c. &

Quid

*Quid significant S. P. M. & mediana C. in vocibus
modos imperfectos designantibus?*

Litera S. notat conversionem simpli-
cem; P. conversionem per accidens pro-
positionis significatæ per vocalem proxi-
mè præcedentem; M. transpositionem
præmissarum: ut in reductione ostensiva
modi *Cesare* major est convertenda sim-
pliciter; in *Camestres* minor & conclusio
convertenda simpliciter & præterea præ-
missæ transponendæ? in *Darapti* minor
convertenda per accidens. C. in medio
posita modorum *Baroco* & *Bocardo* eos
non ostensivè; sed per impossibile redu-
cendos esse. Et hæc juxta versiculos:

*S vult simpliciter verti; P verò per acci.
M vult transponi, C per impossibile duci.*

Cedò exempla reductionis ostensiva.

CeS. N. brutum est rationale.

a. O. homo est rationalis. E.

re. N. homo est brutum,

reducitur ad

Ce. N. rationale est brutum.

la. O. homo est rationalis. E.

re. N. homo est brutum.

DiS- A. animal est rationale.

aM- O. animal est vivens. E.

iS- A. vivens est rationale,
reducitur ad

Da- O. animal est vivens.

ri- A. rationale est animal. E.

i. A. rationale est vivens.

Quid est reductio per expositionem?

Reductio per expositionem est, qua medio singulari substituto in locum medii communis infertur eadem conclusio, quæ inferebatur in syllogismo de medio communi. ut, si quis ita concludat:

O. homo est rationalis.

O. homo est animal. E.

A. animal est rationale, per expositionem reducitur sumendo unum singulare, contentum sub *homine*, tanquam medio illius, idq; in ejus locum substituendo hoc modo:

Petrus est rationalis.

Petrus est animal. E.

A. animal est rationale.

Et hic posterior syllogismus *expositivus* dicitur, quia medio singulari incommunicabili constat.

Quid

Quid est reductio per impossibile?

Reductio per impossibile est, qua ex contradictoria conclusionis & una præmissarum inferitur alterius præmissæ contradictoria, vel contraria.

Quomodo fit reductio hæc in secunda figura?

Servando majorē & conclusionis contradictoriam in locum minoris collocando, juxta versiculum:

Servat majorē, variatq; secunda minorē.

Quomodo in tertia fit?

Servando contra minorem & contradictoriam conclusionis in majoris locū collocando, juxta versiculum:

Tertia majorem variat, servatq; minorem.

*Ad quem modum perfectum imperfecti
ita reducuntur?*

Hoc facile cognoscitur ex dispositione præmissarum, quæ servatis modò propositis consurgit. Si n. sumendo contradictoriam conclusionis loco unius præmissæ & alteram retinendo inveniantur duæ universales affirmativæ reducetur fyllogismus ad Barbara & sic de reliquis.

Da

2115.
2° 2112°

Da exempla secundæ figuræ?

Ita CeS- N. brutum est rationale.

α. a- O. homo est rationalis. E.

*β. re. N. homo est brutum ,
reducitur ad*

Fe- N. brutum est rationale.

β. ri- A. homo est brutum. E.

α. o. A. homo non est rationalis.

Ba- O. homo est rationalis.

α. roC- A. animal non est rationale. E.

*β. o. A. animal non est homo,
reducitur ad*

Bar- O. homo est rationalis.

β. ba- O. animal est homo. E.

α. ra. O. animal est rationale : ubi

*utrobique contradictoria præmissæ reliquæ,
minoris scil. inferitur.*

Da exempla tertiæ figuræ.

Ita α. Da- O. homo est rationalis.

rap- O. homo est animal. E.

*β. ti. A. animal est rationale ,
reducitur ad*

β. Ce- N. animal est rationale.

la- O. homo est animal. E.

α. renc. N. homo est rationalis : ubi

contraria præmissæ reliquæ, nempe majoris, infertur.

α. BoC- A. animal non est homo.

ar- O. animal est vivens. E.

*β. do. A. vivens non est homo,
reducitur ad*

β. Bar- O. vivens est homo.

ba- O. animal est vivens. E.

α. ra. O. animal est homo : ubi contradictoria præmissæ reliquæ, majoris, infertur.

Ad quid inventa est hac reductio?

Reductio hæc inventa est ad convin-
cendum eum, qui concessis præmissis
syllogismi imperfecti negat ejus conse-
quentiam. Assumpta n. contradictoria
conclusionis & altera præmissarum,
quam concessit, cogitur admittere con-
tradictoriam alterius præmissæ, quam
tamen etiam concesserat.

Tractatus IX. X. & XI. compendium non faci-
mus, cum, quæ in iis proponuntur, abstrusiora sint &
tyronum captui minus apta : Quæ v. capere ipsos
posse nobis videtur, *suprà* insinuavimus tr. 6. & 8.

TRA-

TRACTATUS XII.

De argumentatione non syllogistica.

Quotuplex est ARGUMENTATIO NON SYLLOGISTICA?

Triplex potissimum: Enthymema, Inductio & Exemplum.

Quid est ENTHYMEMA?

Enthymema est, cui ad formam syllogisticam deest una præmissa. ut,

O. animal est substantia. E.

O. homo est substantia: ubi minor deest, nempe hæc:

O. homo est animal.

vel, O. homo est animal. E.

O. homo est substantia: ubi deest major, ista videlicet:

O. homo est substantia.

Quid est INDUCTIO?

Inductio est argumentatio, in qua enumeratis omnibus, vel pluribus minus communibus inferitur magis commune distributum. ut,

Petrus

Petrus est risibilis.

Paulus est risibilis.

Johannes est risibilis, & sic de cæteris. E.

O. homo est risibilis.

vel, *Avaritia est fugienda.*

Superbia est fugienda.

Invidia est fugienda, & sic de cæteris. E.

O. vitium est fugiendum.

Quid est EXEMPLUM?

Exemplum est ab uno singulari ad aliud propter similitudinem aliquam progressio. ut,

David pœnitens misericordiam impetravit. E.

& nos impetrabimus, si pœnitentiam egerimus.

vel, *Absalon malè perijt. E.*

& hic rebellis patri filius malè peribit.

TRACTATUS XIII.

De

Demonstratione.

Quotplex est DEMONSTRATIO?

Duplex: dicitur scilicet propter quid & quod, seu, ut barbarè vocant, quia.

Quid

Quid est terminus inferens?

Terminus inferens est, qui ponitur tantum in antecedente. ut in ea:

O. homo est animal. E.

O. homo est substantia, terminus inferens est animal.

Quid est terminus illatus?

Terminus illatus est, qui tantum ponitur in consequente. ut in eadem terminus illatus est substantia.

Quid est terminus communis?

Terminus communis est, qui ponitur tum in antecedente, tum in consequente. ut in eadem terminus communis est homo.

Cur additur particula, plerumque?

Quia interdum in ea occurrunt duo termini inferentes & duo illati, nullus communis. ut, si ita colligas:

Sobrietas est virtus. E.

Ebrietas est vitium. Sobrietas n. & ebrietas termini inferentes sunt: virtus & vitium v. illati.

Quoruplex est argumentatio ista?

Duplex: bona & viciosa.

Quid

Quid est bona ?

*Bona est, cui non potest dari aliqua
similis formæ & materiæ antecedente
vero, consequente falso.*

*Quanam argumentationes dicuntur similis
materiæ?*

*Illæ similis materiæ dicuntur, in quibus
est idem terminus inferens & illatus,
vel saltem eadem habitudo termini in-
ferentis ad illatum, quales sunt istæ:*

O. homo est animal. E.

O. homo est vivens.

&

O. quercus est arbor. E.

*O. quercus est planta. Utrobique n.
terminus inferens ad illatum se habet
ut species ad genus.*

Quid est vitiosa ?

*Vitiosa est, cui aliqua similis formæ
& materiæ dari potest antecedente vero,
consequente falso. ut, si ita colligas:*

Aristoteles est homo. E.

Aristoteles est Philosophus. Datur n.

*antecedens verum, consequente falso
in hac similis formæ & materiæ:*

Corydon est homo. E.

Corydon est Philosophus, cum utroque; idem sit terminus inferens & illatus, quorum ille ad hunc se habet ut *subiectum* ad *accidens*.

Quid est LOCUS?

Locus est sedes argumenti. i. e. rationis rei dubiæ fidem facientis.

Quotuplex est?

Duplex: maxima, sive axioma & differentia maximæ.

Quid est locus maxima?

Locus maxima est propositio per se nota, per quam multa argumenta probantur. ut hæc: *Quicquid dicitur de definitione, dicitur etiam de definito.*

Quid est locus differentia maximæ?

Locus differentia maximæ est locus continens plures maximas. ut, *locus à definitione, à genere, à causa &c.*

Quotuplex est?

Triplex: internus, externus & medius, de quibus *mox* ordine agetur.

Quot modis argumentamur à locis dialecticis?

Duobus: affirmativè & negativè; & utroque modo rursus tripliciter: ex parte subiecti, prædicati & utriusque.

Quantum

Quando argumentamur affirmativè?

Cum antecedens est affirmativū. ut, si
ita colligas: *Petrus est homo. E.*

Petrus est animal. vel h. m.

Petrus est homo. E.

Petrus non est leo.

Quando negativè?

Cum antecedens est negativum. ut, si
ita inferas: *Planta non est animal. E.*

Planta non sentit. vel h. m.

Petrus non agrotat. E.

Petrus est sanus.

Quando argumentamur ex parte subjecti?

Cum terminus inferens est subjectum.
ut, *O. homo est risibilis. E.*

Petrus est risibilis.

Quando ex parte prædicati?

Cum terminus inferens est prædicatū.
ut, *Petrus est homo. E.*

Petrus est animal.

Quando deniq; ex parte utriusq;?

Cum & subjectū & prædicatū est termi-
nus inferens; quod fit, cum duo sunt ter-
mini inferentes & duo illati, nullus com-
munis. ut, *Sobrietas est virtus. E.*

Ebrietas est vitium.

Quid est locus internus ?

Locus internus est, ex quo petuntur argumenta, quorum terminus inferens est intrinsecus illato. ut, locus à definitione, à definito, à genere, à specie, à toto integrali & partibus ejus, à causa materiali & ejus effectu, à causa formali & ejus effectu, ab antecedente & consequente, à communiter accidentibus &c.

Quando argumentamur à DEFINITIONE ?

A' definitione argumentamur, cum terminus inferens est definitio illati.

Quot modis illud fit ?

Affirmativè & negativè ex parte subjecti, prædicati & utriusq;.

Quomodo ex parte subjecti ?

Secundum hanc maximam: quicquid affirmatur, vel negatur de definitione, affirmatur, vel negatur de definito. ut,

Animal rationale est risibile. E.

Homo est risibilis. vel,

Animal rationale non est leo. E.

Homo non est leo.

Quomodo ex parte prædicati ?

Secundam illam maximam: de quocung; affirmatur, vel negatur definitio, de eo affirmatur, vel negatur definitum. ut,

Petrus est animal rationale. E.

Petrus est homo, vel,

Bla

Bucephalus non est animal rationale. E.

Bucephalus non est homo.

Quomodo ex parte utriusq;

Secundum istam: si definitio affirmatur, vel negatur de definitione, definitum affirmatur, vel negatur de definito. ut,

Animal rationale est corpus animatum sensi-
Homo est animal. vel, [tivum. E.

Animal rationale non est substantia incorpo-
Homo non est spiritus. [rea. E.

Quando argumentamur à DEFINITO?

A' definito argumentamur, cum terminus inferens est definitum illati.

Quot modis hoc fit?

Rursus affirmative & negative ex parte subjecti, prædicati & utriusq;.

Quomodo ex parte subjecti?

Juxta hanc maximam: quicquid affirmatur, vel negatur de definito, affirmatur, vel negatur de definitione. ut,

Homo est risibilis. E.

Animal rationale est risibile. vel,

Homo non est leo. E.

Animal rationale non est leo.

Quomodo ex parte prædicati?

Juxta illam: de quocunq; affirmatur, vel negatur definitum, de eo affirmatur, vel negatur definitio. ut,

Petrus est homo. E.

Petrus est animal rationale. vel,

Bucephalus non est homo. E.

Bucephalus non est animal rationale.

Quomodo ex parte utriusq;?

Juxta istam: si definitum affirmatur, vel negatur de definito, definitio affirmatur, vel negatur de definitione. ut,

Homo est animal. E.

Animal rationale est corpus animarū sen-

Homo non est spiritus. E. [sitivum. vel,

Animal rationale nō est substantia incorporea.

Eodem planè modo quoq; argumentamur à differen-
tia ad speciem, & contra, à proprio ad subjectum ejus
proprium, & contra: deniq; ab omnibus convertibi-
libus i. e. se habentibus, ut termini convertibiles.

Quando argumentamur à GENERE?

A' genere argumentamur, cum termi-
nus inferens est genus illati.

Quid per genus h. l. intelligitur?

Per Genus h. l. intelligitur quivis ter-
minus magis communis comparatione
minus communis.

Quot modis à Genere argumentamur?

Duobus: vel à genere distributo, vel
à genere non distributo.

Quot modis à genere distributo argumentamur?

Affirmativè & negativè ex parte subjecti,
prædicati & utriusque.

Quo.

Quomodo ex parte subjecti?

Secundum hanc maximam: *quicquid affirmatur, vel negatur de genere distributo, affirmatur, vel negatur de qualibet ejus specie.*
 ut, O. animal vivit. E. | N. animal est planta. E.
 O. homo vivit. vel, | N. homo est planta.

Quomodo ex parte prædicati?

Secundum illam: *de quocunque affirmatur, vel negatur genus distributum, de eo affirmatur, vel negatur qualibet ejus species.* ut,
 Homo est præditus omni sensu. E.
 Homo est præditus olfactu. vel,
 N. planta est animal. E.
 N. planta est homo.

Quomodo ex parte utriusque?

Secundum istam: *si genus distributum affirmatur, vel negatur de altero genere distributo, qualibet ejus species affirmatur, vel negatur de qualibet specie alterius.* ut,
 O. homo est præditus omni sensu. E.
 Petrus est prædictus visu. vel,
 N. planta est animal. E.
 N. arbor est homo.

Quomodo argumentamur à genere non distributo?

A genere non distributo argumentamur ad speciem sub disjunctione tantum. ut,

H 5

A. ani.

A. animal est rationale. E.

Homo vel brutum est rationale. vel,

A. animal non est rationale. E.

Homo vel brutum non est rationale.

Quando argumentamur à SPECIE?

A. specie argumentamur, cum terminus inferens est species illati.

Quid intelligis hic per speciem?

Per speciem hic intelligitur quivis terminus minus communis comparatione magis communis.

Quot modis à specie argumentamur?

Similiter affirmative & negative ex parte subjecti, prædicati & utriusq; ; & quidem ad genus non distributum.

Quomodo ex parte subjecti?

Juxta hanc maximam: quicquid affirmatur, vel negatur de specie, affirmatur, vel negatur de genere non distributo. ut,

Homo est rationalis. E.

A. animal est rationale. vel,

Leo non est rationalis. E.

A. animal non est rationale.

Quomodo ex parte prædicati?

Juxta illam: de quocungq; affirmatur, vel negatur species, de eo affirmatur, vel negatur genus non distributum. ut,

Johan-

Johannes est homo. E.

Johannes est animal. vel,

Talpa non habet visum. E.

Talpa non omnem sensum habet.

Quomodo ex parte utriusq; ?

Juxta istam: si species affirmatur, vel negatur de specie, genus non distributum affirmatur, vel negatur de genere non distributo.

ut, A. corpus est album. E.

A. substantia est colorata. vel,

A. homo non callet Musicam. E.

A. animal nō omnem artem callet.

Quot modis argumentamur à TOTO INTEGRALI?

Duobus: Affirmativè & negativè.

Quomodo affirmativè?

Secundam hanc maximam: posito toto integrali, ponuntur omnes partes necessariae i. e. sine quibus totum esse nequit. ut,

Domus est. E.

Fundamentum est, & parietes, & tectum.

Quomodo negativè?

Secundum illam: Sublato toto integrali tollitur aliqua pars necessaria. ut,

Domus non est. E.

Fundamentū non est, vel parietes non sunt &c.

Quod

Quot modis argumentamur à PARTE INTEGRANTE?

Similiter duob⁹: affirmativè & negativè.

Quomodo affirmativè?

Secundum hanc maximam: Positis omnibus partibus integrantibus, apteq³ inter se coherentibus, ponitur totum. ut,

Fundamentum, parietes & tectum sunt, apteq³ inter se coherent. E.

Domus est.

Quomodo negativè?

Secundum illam: Sublata aliqua parte integrante necessaria tollitur totum. ut,

Tectum non est. E.

Domus non est.

Quid est MATERIA?

Materia est, ex qua res est. ut, ferrum respectu gladij, farina respectu panis.

Quotuplex est II?

Duplex: necessaria & nonnecessaria.

Quid est materia necessaria?

Materia necessaria est, ex qua, & non alia, fit effectus. ut, ex ferro gladius, ex farina panis.

Quid est materia non necessaria?

Materia non necessaria est, ex qua ita quidem fit effectus, ut tamen etiam possit
sic

fit fieri ex alia. ut, *poculum fit ex argento*, quod etiam fieri potest ex *auro*: item *acetum fit ex vino*, quod etiam ex *cerevisia* fieri potest.

Quotuplex est II.?

Similiter duplex: permanēs & transiens.

Quid est materia permanens?

Materia permanens est, quæ manet in effectu suam naturam & nomē retinens. ut, lapides, ligna & calx in domo.

Quid est materia transiens?

Materia transiens est, quæ non manet; sed mutatur & formam accipit aliam. ut, farina & aqua in pane.

Quot modis argumentamur à MATERIA?

Duobus: affirmativè & negativè.

Quomodo affirmativè?

Juxta hanc maximam: Posita materia fieri potest effectus, supple, quantum est ex parte materiae. ut,

Ferrum est. E.

Farina est. E.

Gladius fieri potest. vel, Panis fieri potest.

Quomodo negativè?

Juxta tres maximas.

Cedo primam.

I. est: Sublata materia necessaria effectus

fectus fieri nequit. ut,

Non sunt ligna, lapides &c. E.

Domus fieri non potest.

Cedo secundam.

II. est: Sublata materia permanente necessaria, tollitur effectus. ut,

Ferrum non est. E.

Gladius non est.

Cedo tertiam.

III. est: Si materia transiens necessaria non fuerit, non est effectus. ut,

Non fuit farina. E.

Non est panis.

Quid est EFFECTUS MATERIAE, s. MATERIATUM?

Effectus materiae, s. materiatum est, quod ex materia constat. ut, gladius respectu ferri: panis respectu farinae.

Quot modis argumentamur ab effectu materiae?

Affirmativè tantum, juxta duas maximas.

Cedo primam.

I. est: Posito effectu materiae permanentis necessariae ponitur materia. ut,

Gladius est. E.

Ferrum est.

Cedo

Cedo secundam.

II. est: *Posito effectu materiae transeun-*
tis necessariae, necesse est materiam fuisse.

ut, Panis est. E.

Farina fuit.

Quid est FORMA?

Forma est, p quam res est. ut, anima ratio-
nalis respectu hominis, albedo respectu albi.

Quot modis a forma argumentamur?

Duobus: *affirmative & negative.*

Quomodo affirmative?

Juxta hanc maximam: *Posita forma,*
ponitur effectus formalis, supple, si sit unita
materiae. ut, Albedo est. E.

Album est.

Quomodo negative?

Secundum maximam istam: *Sublata*
forma tollitur effectus formalis. ut,

Anima rationalis non est. E. | Albedo non est. E.

Homo non est. vel, | Album non est.

Quid est EFFECTUS FORMALIS, s.
FORMATUM?

Effectus formalis s. formatum est, quod
per suam formam est. ut, homo per ani-
ma rationalem, album per albedinem &c.

Quot modis argumentamur ab effectu formali?

Vicissim duobus: *affirmative & negative.*

Quo-

Quomodo affirmative?

Secundum hanc maximam: Posito effectu formali ponitur causa formalis. ut,

Homo est. E. | Album est. E.

Anima rationalis est. vel, | Albedo est.

Quomodo negativè?

Secundum illam: Sublato effectu formali tollitur causa formalis, supple, vel non est unica materiæ. ut, Album non est. E.

Albedo non est.

Quotuplex est ANTECEDENS & CONSEQUENS?

Duplex: illatione & tempore.

Quid est antecedens illatione?

Antecedens ILLATIONE est, quod alterum infert. ut, homo respectu animalis.

Quid est consequens?

Consequens est, quod ab altero infertur. ut, animal respectu hominis.

Quid est antecedens tempore?

Antecedens TEMPORE est, quod tempore alterum debet præcedere. ut, flores respectu fructuum.

Quid est consequens?

Consequens est, quod alterum tempore sequi debet. ut, fructus respectu florum. Et hoc quoque antecedens illatione est;

illud

illud v. consequens illatione: de quibus
Dialectici potissimum agunt. [tione?

Quot modis argumentamur ab antecedente illa-

Affirmativè tantum, juxta hanc maxi-
mam: posito antecedente ponitur consequens.

ut, Homo est. E. | Fructus sunt. E.

Animal est. vel, | Flores fuerunt.

Quot modis argumentamur à consequente
illatione?

Negativè tantum, juxta istam maximam:
Sublato consequente tollitur antecedens. ut,

Animal non est. E. | Non sunt flores. E.

Homo non est. vel, | Non erunt fructus.

Quid sint COMMUNITER ACCI-
DENTIA?

Communiter accidentia sunt, quæ rem
ordinariè circumstant.

Quotuplicia sunt?

Triplicia: quædam n. præcedunt, ut, ce-
lebratio Bacchanaliorum inebriationem mul-
torum & aliquerũ vulnerationem; quædam
concomitantur, ut pallor morbum; quædam
subsequuntur, ut rixæ encænia.

Quot modis argumentamur à communiter
accidentibus?

Affirmativè tantum juxta sequentem
maximam: Posito uno communiter accidentiũ

*verisimiliter ponitur & alterum, intellige,
ordine & tempore, quo illi cōjungi solet.*

*ut, Sunt encænna. E. | Ille expallescit. E.
erunt rixæ. | est sibi malè conscius.*

*Hic est commodis moribus. E.
benè educatus est.*

Quid est locus externus?

*Locus externus est, ex quo petuntur ar-
gumenta, quorum terminus inferens est
extrinsecus illato. ut, locus à causa effici-
ente & effectū, à causa finali, ab autoritate, à
simili & pari, à dissimili ac impari, à majori,
à minori, à disparatis & oppositis.*

Quid est CAUSA EFFICIENS?

*Causa efficiens est, à qua aliquid fit. ut,
artifex respectu domus.*

Quid est EFFECTUS?

*Effectus est, qui ab aliquo fit. ut,
domus respectu artificis.*

Quotuplex est causa efficiens?

Duplex: necessaria & sufficiens tantum.

Quid est causa necessaria?

*Causa necessaria est, sine qua effectus
esse nequit, nec contra. ut presentia solis
respectu diei.*

Quid est causa sufficiens tantum?

*Causa sufficiens tantum est, quæ sine effectū
qui-*

quidem esse nequit; benè tamen effectus
sine ipsa. ut, *jugulatio respectu mortis.*

*Quot modis argumentamur à causa necessaria
& ejus effectui?*

Duobus: affirmativè & negativè.

Quomodo affirmativè?

**Secundum hanc maximam: Posita causa
efficiente necessaria ponitur effectus, & contra.**

ut, Sol ortus est. & Dies est. &
Dies est, & contra: Sol ortus est.

Quomodo negativè?

**Juxta sequentem: Sublata causa efficiente
necessaria tollitur effectus, & contra. ut,**

Sol ortus non est. & Dies non est. &
Dies non est, & contra: Sol ortus non est.

*Quot modis argumentamur à causa sufficiente
tantum & ejus effectui?*

Similiter duobus: affirmativè & negativè.

Quomodo affirmativè?

**Juxta sequentem maximam: Posita causa
sufficiente ponitur effectus, non contra. ut,**

Jugulatus est. & Interiit. &
Interiit. non contra: Jugulatus est.

Quomodo negativè?

**Juxta illam: Sublata causa sufficiente non
tollitur effectus, sed benè cōtra. ut, non sequitur:**

Non est jugulatus. & Non interiit. &
Non interiit: sequitur a. Non est jugulatus.

Quid est FINIS?

Finis est, cujus gratia aliquid fit. ut, sanitas est finis deambulationis.

Quid est MEDIUM?

Medium est, quod ordinatur ad aliquid obtinendum. ut, deambulatio ad sanitatē.

Quomodo argumentamur à fine?

Affirmative juxta quatuor potissimūm maximas.

Cedo primam.

I. est: Cujus finis (per se) bonus, ipsum bonum; cujus malus ipsum malum. ut,

Scientia bona est. E. | Occidere malum est. E.

Studium bonum est. | Insidias struere malū est.

Cedo secundam.

II. est: Si finis est possibilis, media sunt possibilia, & contra. ut,

Potest in virum doctum evadere. E.

Potest literis operam navare, & contra:

Potest literis operam navare. E.

Potest in virum doctum evadere.

Cedo tertiam.

III. est: obtento fine cessant media, supple, nisi iisdem mediis conservandus sit. ut,

Pax est. E.

Pugnandum non est.

Cedo

Cedò quartam.

IV. est: *Posita intentione finis eligenda sunt media.*
ut, *Petrus vult esse doctus.* E.

Literis operam navare necesse habet.

Quotuplex est AUTORITAS?

Duplex: *Divina & humana.*

Quale argumentū ducitur ab autoritate divina?

Infallibile. ut, si ita colligas:

Sacra Scriptura asserit, hominē justificari fide. E.

Hoc infallibiliter verum est. vel,

Sacra Scriptura negat, hominem justificari ex o-
peribus legis. E.

Homo ex operibus legis non justificatur.

Quale ab humana ducitur?

Probabile, juxta sequentem maximam:

Unicuique experto in sua arte credendū est. ut,

Aristoteles docet, esse tria rerū naturalium prin-

cipia. E.

For sunt.

Quæ vocas SIMILIA?

Similia dicuntur, quæ alicujus attributi similē
habent causam. uti ratio similē causam habet in
gubernando animo hominis, quàm oculus in gu-
bernando corpore ejusdem.

Quot modis à simili argumentamur?

Duobus, affirmativè & negativè secundū sequen-
tem maximam: *De similibus idem est judicium.* ut,

Qui vineam plantat, fructu ejus vescitur. E.

Qui populum Domini docendo colit, ab illo
temporalia subsidia accipere debet. vel,

*Bovi in tritura laboranti cibus nō est denegandus. E.
Neg. doctori in ecclesia laboranti.*

Quæ P A R I A dicuntur?

*Paria dicuntur, quæ alicujus attributi
parem causam habent. uti matricida æquē
ac parricida secundū legem in profluentē
dejici meretur, ob par & æquale facinus.*

Quomodo argumentamur à pari?

*Juxta sequentem maximam: Parium par
est ratio. ut,*

*Rhetor, etsi optimē dicat, tamen fieri potest, ut
non persuadeat. E.*

Nec mirū, si medicus, etsi optimē curet, non sanat.

Quæ dicuntur DISSIMILIA?

*Disimilia dicuntur, quæ alicujus attribu-
ti similē causam nō habent. uti anima ho-
minis & anima bruti disimiles sunt, si cum
immortalitate cōferantur, quia imortaliti-
tas cōvenit animæ hominis; non v. bruti.*

Quomodo argumentamur à disimili?

*Juxta sequentem maximam: Disimilium
disimilis est ratio. ut,*

Anima bruti perit cum corpore. E.

*Anima hominis non perit cum corpore; sed
post mortem separata ab eo existit.*

Quæ IMPARIA appellantur?

*Imparia vocantur, quæ se habent ut ma-
ius & minus.*

Quid

Quid est MAJUS?

Majus est, quod est verisimilius.

Quid est MINUS?

Minus est, quod est minus verisimile.

Quot modis argumentamur à majori ad minus?

Tribus: ex parte subjecti, prædicati & utriusque; sed *negative* tantum, juxta sequentem maximam: *Si quod verisimilius videtur, verum non est, nec id, quod minus verisimile videtur, verum erit. ut,*

1. ex parte subjecti:

*Hector non poterat Trojam defendere. E.
Nec Æneas potuisset.*

2. ex parte prædicati:

*Exercitus hic non sufficit ad expugnandam
arcem parum munitam. E.*

Non expugnabit urbem munitissimam.

3. ex parte utriusque:

Vir robustus nequit ferre saxum centum pondo. E.

Puer non gestabit saxum mille pondo.

Quot modis à minori ad majus argumentamur?

Similiter tribus: ex parte subjecti, prædicati & utriusque; sed *affirmative* tantum, juxta hanc maximam: *Si quod minus videtur verisimile, verum est, verum quoque erit, quod verisimilius videtur. ut,*

1. ex parte subjecti :

Solus Hungariæ Rex potuit Turcâ reprimere. E.
Multò magis poterunt omnium Christianorum
copiæ conjunctæ.

2. ex parte prædicati :

Lex permittit Sabbatis ligare bovem. E.
Et hominem.

3. ex parte utriusque :

Christus pro nobis gravissima pertulit supplicia. E.
Nos modica propter ejus amorem ferre debemus.

Quomodo argumentamur à DISPARATIS ?

Juxta sequentē maximam : De quocunq;
affirmatur unum disparatorum, de eo negatur
alterum. ut,

Petrus est homo. E.

Petrus non est leo. vel,

Hic habitus est Philosophiâ. E.

Hic habitus non est Theologiâ.

Quot modis argumentamur ab OPPOSITIS ?

Duobus : 1. in genere. 2. in specie.

Quomodo in genere ab oppositis argumentamur ?

Ab omnibus eodem modo argumen-
tamur, quo à disparatis, nempe ab affir-
matione unius oppositorum ad nega-
tionem alterius.

Quomodo in specie argumentamur à re-
lativè oppositis ?

Juxta sequentem maximam : Relativa
se mutuò ponunt & tollunt. ut,

Præ-

Præceptor est. E. | Præceptor non est. E.
 Discipulus est. vel, | Discipulus non est.

Quomodo à contrariis?

Secundum duas maximas.

Cedo primam.

I. est: Cui convenit unum contrariorum
 potest & alterum convenire, supple, nisi
 natura i. e. inseparabiliter, insit. ut,

*Hæc aqua est calida. E. | Petrus est æger. E.
 Potest esse frigida. vel, | Potest esse sanus.*

Cedo secundam.

II. est: Si de aliquo subiecto capaci negatur
 unū cōtrariorū immediatōrū, de eo affirmatur
 alterum. ut, *Johannes non est æger. E.
 Est sanus.*

Quomodo à privativè oppositis?

**Etiam à negatione unius de subiecto
 capaci ad affirmationem alterius juxta
 sequentem maximam: Si de subiecto capaci
 negatur habitus, de eo affirmatur privatio,
 vel contra. ut,**

*Hic homo non potest videre. E.
 est cæcus. vel contra:*

*Hic homo non est cæcus. E.
 potest videre.*

Quomodo à contradictoriis?

A negatione unius de quocunq; sub-
 I s jecto

jecto ad affirmationē alterius juxta hanc
maximā: *De quolibet affirmatio, vel negatio
vera est.* ut, *Leo non est homo.* E.

Est non homo.

Quid est LOCUS MEDIUS?

*Locus medius est, ex quo sumuntur ar-
gumenta, quorū terminus inferens non
est omnino intrinsecus, nec omnino ex-
trinsecus illato. ut, locus à conjugatis &
casibus: item locus à divisione.*

Quid sunt CONJUGATA?

*Conjugata sunt plura, quorum unum
ab altero derivatur; nimirū abstractum
& concretum. ut, albus & albedo.*

Quid sunt CASUS?

*Casus sunt plura, quæ ab eodē derivan-
tur; nimirū plura concreta & denomina-
tiva ejusdē formæ. ut, sapiens & sapienter.*

*Quot modis argumentamur à conjugatis &
casibus?*

Duobus: ex parte subjecti & utriusque.

Quomodo ex parte subjecti?

*Tribuendo illi aliquid potissimum de-
notans laudem, vel vituperium, juxta se-
quentem maximam: Cum quo coheret, vel
non coheret unum conjugatorum, vel casuum,*

cum

cum eo cohereret, vel non cohereret alterum. ut,

Justitia est laudanda. E.

Justus est laudandus. vel,

Prodigalitas est vituperanda. E.

Prodigus est vituperandus.

Quomodo ex parte utriusq; ?

Dupliciter : à duobus abstractis ad duo concreta, vel contra.

Quomodo à duobus abstractis ad duo concreta ?

Secundum hanc maximam : Si abstractum predicatur de abstracto, etiam concretum predicatur de concreto, supple, si illud (abstractum) cum hoc (concreto) significatione conveniat. ut,

Albedo est color. E.

Album est coloratum.

Quomodo contra à duobus concretis ad duo abstracta ?

Juxta istam maximam : Si concretum predicatur de concreto, etiam abstractum predicatur de abstracto, supple vicissim, si hæc (abstracta) sola ratione distincta sint. ut,

Album est coloratum. E.

Albedo est color.

Quomodo argumentamur à DIVISIONE ?

A divisione totius universalis argumentamur juxta duas maximas.

Re-

Recita primam.

I. est: *Affirmato diviso & negatis omnibus
enembris dividantibus, excepto uno, concludi-
tur, quod est reliquum. ut,*

*Equus est animal & non est homo. E.
Est brutum.*

Recita secundam.

II. est: *A quocunque remonentur omnia mem-
bra dividantia ab eodem removetur divisum. ut,*

*Planta non est homo, nec brutum. E.
non est animal.*

TRACTATUS XV. & ultimi

De Locis Sophisticis.

Quid est LOCUS SOPHISTICUS?

Locus Sophisticus est sedes argumenti
sophisti.

Quid intelligis per argumentum sophisticum?

*Argumentum sophisticum est, quod spe-
ciosè fallit. Dicitur etiam fallacia.*

Quotuplex est FALLACIA?

Duplex: in dictione & extra dictionem.

Quid est fallacia in dictione?

*Fallacia in dictione est, quæ latibulum
erroris quærit in sermone.*

Quot sunt fallaciæ in dictione?

Sex: 1. Æquivocationis. 2. Amphi-
bolix.

bolia. 3. Compositionis. 4. Divisionis.
5. Accentus. 6. Figuræ dictionis.

Quid est fallacia æquivocationis?

Fallacia æquivocationis est, quæ provenit ex voce æquivoca æquivocè sumpta. ut,

O. gallus est avis. | O. homo vivit.

Q. homo est gallus. E. | A. pictura est homo. E.

Q. homo est avis. vel | A. pictura vivit. Ubi

in priori exemplo vocis, gallus; in posteriori vocis, homo, significatio mutatur.

Quid est fallacia amphiboliæ?

Fallacia amphiboliæ est, quæ provenit ex oratione in vario sensu accepta. ut,

Qui arat littus scindit terram.

Operam perdens arat littus. E.

Operam perdens scindit terram. Ubi in vario sensu accipitur illa oratio, arat littus.

Quid est fallacia compositionis?

Fallacia compositionis est, quæ provenit ex sensu orationis composito falso. ut,

Quicumq; numerus componitur ex duobus & tribus est duo & tria.

Quinq; non sunt duo & tria. E.

Quinq; non componuntur ex duobus & tribus. Ubi minor falsa est in sensu composito, ut duo & tria conjunctim sumuntur, quam conclusio falsa sequitur.

Quid

Quid est fallacia divisionis?

Fallacia divisionis est, quæ provenit ex sensu orationis diviso falso. ut,

Quæcumq; sunt duo & tria, sunt duo & sunt tria.

Quinq; sunt duo & tria. E.

Quinq; sunt duo & sunt tria. Ubi minor falsa est in sensu diviso, ut duo & tria separatim accipiuntur, quam similiter conclusio sequitur falsa.

Quid est fallacia accentus?

Fallacia accentus est, quæ provenit ex variatione accentus. ut,

Qui lepores venatur canibus indiget.

Pēta lepores venatur. E.

Poēta canibus indiget.

Ubi mutatur accentus vocis, lepores.

Quid est fallacia figuræ dictionis?

Fallacia figuræ dictionis est, quæ provenit ex vocum diversarum similitudine. ut,

Pons est generis masculini. E.

& frons. vel, Docere actionem significat. E.

& valere.

Quid est fallacia extra dictionem?

Fallacia extra dictionem est, quæ latibulum erroris quærit in re.

Quot sunt fallaciæ extra dictionem?

Septem: 1. Accidentis. 2. Dicti secundum quid & dicti simpliciter. 3. Ignorationis elenchi. 4.

Con.

Consequentis. 5. Petitionis principii. 6. Non
causæ, ut causæ. 7. Plurium interrogationum
ut unius.

Quid est fallacia accidentis?

*Fallacia accidentis est, cum id rei per se tribuitur,
& per accidenstantum ei convenit. ut, si ita col-
ligas: Quicquid homines insanos reddit, malum est.*

Vinum homines insanos reddit. E.

*Vinum malum est. Vinum n. homi-
nes insanos concinnat non per se; sed immodicè
sumptum.*

*Quid est fallacia dicti secundum quid &
dicti simpliciter?*

*Fallacia dicti secundum quid & dicti simpliciter
est, in qua proceditur à dicto secundum quid
ad dictum simpliciter, vel contra. ut.*

Hector est homo pictus. E.

Hector est homo. vel,

Æthiops est albus secundum dentes. E.

Æthiops est albus. aut contra:

Meretrix non est virgo. E.

Meretrix non est virgo vitiata. vel,

Æthiops non est albus. E.

Æthiops non est albus secundum dentes.

Quid est fallacia ignorationis elenchi?

*Fallacia ignorationis elenchi est, cum non rectè
intelligitur, quid in quæstione sit. ut, si quis
dicat: Cave ne te vinum decipiat, & tu intelligas:
Cave ne vinum bibas.*

Quid

Quid est fallacia petitionis principii?

Fallacia petitionis principij est, cum id loco probationis sumitur, quod in quaestione, vel saltem æquè dubium erat, atq; id, de quo quaeritur. ut, si quis animam hominis immortalem esse probare velit, quòd non intereat cum corpore.

Quid est fallacia consequentis?

Fallacia consequentis est, cum cōsequentia reciproca putatur, nec tamē est. ut, si ita inferas: Si homo est, animal est. E.

Si animal est, homo est.

Quid est fallacia non causæ ut causæ?

Fallacia nō causæ ut causæ quid sit, ex ej^o nomine innotescit, cum vid. p causa alicuj^o ponitur id, q^o ejus causa non est. ut, si quis pecuniam causam esse existimet, quòd homines ipsi inhiantes, omnia jura violent.

Quid est fallacia plurium interrogationum ut unius?

Fallacia plurium interrogationum ut unius est, cum ad plures interrogationes una petitur responsio, ac si esset una interrogatio. ut, si quaerat Sophista: Sit ne Socrates homo & equus, & tu affirmes, sophista concludet: E. Socrates est equus: fin v. neges, ipse colliget: E. Socrates non est homo.

F I N I S.

Spindlerus, Johannes,

Johannis Spindleri tractatum logicorum compendium pro scholis trivialibus
inclyti Ducatus Saxo-Coburgici

Coburgi 1655

Ph.sp. 1081 f

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10044953-4

VD17 12:641228